

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 500 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
Istolič, peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oplasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
rozen pondelke in
dneve po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopisi se ne vračajo, neizplačana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.345
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Avstrija pred odločitvijo

Kriza parlamentarizma, na kateri je izhiral v poslednjem času v Evropi že nekaj parlamentov, prehaja v Avstriji v akutno, mrzlično stanje. Boj dveh, do poslednjega časa skoraj enako močnih strank gre proti višku. Kar nam prinesejo prihodnji dnevi, nič nas ne sme presenetiti.

Ob revoluciji 1918. leta je bila socialna demokratska stranka, ki je največ profitirala. Zagotovila si je prva mesta v vladi, v policiji in v armadi; v parlamentu pa je bila najjača politična skupina. Toda ob volitvah v ustavotvorno skupščino so na prvo mesto prodrli krščanski socialci, ki od tedaj niso več izgubili absolutne ali vsaj relativne večine. Na to večino oprt, ki so jo po potrebi ob časa do podprle tudi druge manjše stranke, se je kancler dr. Seipel več let trudil da ozdravi strašni povojni kaos in da s pomočjo Društva narodov konsolidira in zagotovi politično življenje mladi republiki.

Avstrijska socialna demokratska stranka, ki je znana kot idejno najrevnejša in najmanj produktivna med vsemi demokracijami, se je ob pomanjkanju močnejšega intelektualizma, vrgla v ljuto in nasilno opozicijo. Oborožila je mogočeno strankarsko bojno organizacijo »Schutzbund« in jo pridno vežbala. Idejno sicer evolucionarno socialistična a po svojih metodah boljševiska je pred dvema leti, 15. julija 1927 poizkusila nasilen prevrat, ki ga pa je tedaj zlomil z veliko energijo policijski predsednik dr. Schober. Splošno stavko, zlasti železničarjev, ki so jo diktilali socialisti istočasno, je pa preprečila oborožena meščanska garda Heimwehr, ki od tedaj ni odložila orožja.

Dve leti, ki sta od tedaj potekli, označujejo večji ali manjši boji in spopadi med obema oboroženima organizacijama. Socialisti, popolni gospodarji dunajskega Rathausa, so izrabili čas za mnogo najzanimivejših socialnih eksperimentov, toda vse na stroške produktivnih in posedujočih slojev, ki so si jih napravili za smrtne sovražnike. Nasprotno pa je province vedno bolj obvladal Heimwehr. Mnogi eksponirani politiki krščanskih socialcev so prijavljali svoj pristop in dr. Steidle sam, ki je eden prvih voditeljev Heimwehra, je poslanec krščansko socialne stranke. Heimwehr ne razpolaga le z dobro izvežbanim kadrom voditeljev, povečini bivših častnikov, ne uživa le simpatij denarnih krogov, ampak se upira tudi na neizčrpne mase kmečkega naroda.

Ideja Heimwehra, ki sicer ni ne nova ne izvirna, je prinesla nekaj svežega v politično mrtvilo. Vsi, ki niso bili zadovoljni z razmerami, so se je oklenili. To so meščanski krogi, ki so siti socialističnega terorizma. To so gospodarski krogi, ki radi nedelavnosti parlamenta vidijo pomanjkanje vsake koristne socialno gospodarske zakonodaje. K Heimwehru se obračajo kmečke mase, že iz protesta proti naraščajočim zahtevam socialističnega uradništva, k njemu hiti pa tudi mnogo delavstva, ki ne veruje v socialistične obljube. Tako je postal Heimwehr pravo ljudsko gibanje in silno mogočen, tako mogočen, da je pričel ogrožati vladno samo, kateri naj bi bil pravzaprav v pomoč.

Po Seipelovem odstopu je prevzel kanclerstvo Streeruwitz kot kandidat gospodarskih in produktivnih krogov. Njegova naloga je bila, čim ugodnejše izvesti za Avstrijo vprašanje reparacij, ki se bo v prihodnjih tednih odločilo na pariški reparacijski konferenci. Udeležil se je tudi zadnjeje zasedanja Društva narodov, da se predstavi državnikom in da si nakloni njihovo dobrohotnost. Da bi nekoliko ukrotil Heimwehr, ki je postajal vedno glasnejši in z grožnjami o nasilnem prevratu kompromitiral kredit Avstrije v zunanjem svetu, — je Streeruwitz pred svojim odhodom v Genevo izglasil odločilen trumf: Po njegovi iniciativi je Bauerbund, na katerega ima on velik vpliv, korporativno pristopil k Heimwehru. Kancler je menil, da bo posledaj Heimwehr obzirnejši do vlade in ji ne bo prečkal njenega dela.

A zgodilo se je ravno nasprotno. S stotisoči kmetov okrepljeni Heimwehr je postal še bolj samozavesten in že po nekaj dneh stavil vladi ultimatum: Ali naj takoj spremeni ustavo, ki je po njihovem mnenju leglo vsega zla, — ali naj pa gre! Glavne Heimwehrove zahteve so: državnega predsednika naj voli ves narod. Imeti mora več pravic, kot dosedaj, da n. pr. sklicuje parlament in ga razpušča. Potem depolitizacija armade, šole in tovarne ter sprememba parlamenta v gospodarsko korporacijo. — Čeprav je vlada takoj vzela v pre-

Kakšen bo zakon o meščanskih šolah

Iste smernice, kot pri srednješolskem zakonu

Belgrad, 26. sept. (Tel. Slov.) Zakon o meščanskih šolah ima za cilj, dati dijakom podlago za kmetijski, obrtniški, industrijski in trgovski poklic oziroma službo, in sicer v širšem smislu, nego morejo to dati višji tečaji na ljudskih šolah lah. Vse meščanske šole so državne. Vendar se oblastem, okrajem in mestom lahko dovoli, da na svoje stroške vzdržujejo meščanske šole. Vrhovni zakonodajni svet je na današnji seji predlagal, naj bi se glede privatnih šol sprejelo isto načelo, kakor pri zakonu o srednjih šolah, da bi se namreč nove zasebne meščanske šole ne dovoljevale, pač pa da ostane stanje, kakršno je, in obstoječe privatne šole lahko še nadalje obstojajo. Pogoji za otvoritev in vzdrževanje meščanskih šol odgovarjajo v glavnem pogojem zakona o srednjih šolah. Občine morajo preskrbeti zemljišče in zgradbo, nositi vzdrževalne stroške ter dati na razpolago zemljišče za praktične vaje in stanovanje za upravitelja in slugo. Učni načrt predvideva poleg teoretičnih predmetov in splošnega znanja tudi praktične vaje v kmetijstvu, obrti, trgovini itd., kakršna je pač šola. Meščanska šola se lahko otvori v mestih in trgih z večjim številom prebivalstva. Učni načrt se mora ravnati po krajevnih razmerah, kar velja tudi za vaje. Vse to v menumu, da pride iz šol čim več sposobnega kmečkega, obrtniškega, industrijskega in trgovskega naraščaja.

Zakon o nostrifikaciji diplomskih in doktorskih izpitov

Natančni predpisi za postopanje

Belgrad, 26. sept. (Tel. Slov.) Zakon o nostrifikaciji vsebuje predpise za nostrifikacijo diplom, diplomskih izpitov in doktorskih diplom na univerzah in drugih visokih šolah v tujini. Kdor si pridobi akademsko dostojanstvo v inozemstvu in želi, da se mu diploma nostrificira, mora predložiti prošnjo in dokumente o državljanstvu, o maturi na srednji šoli ali potrdilo o dokončani kak drugi srednji šoli, če je bil na podlagi tega potrdila vpisan kot redni slušatelj na univerzi ali visoki šoli, nadalje dokumente o študijskem poteku, diplomi, oziroma diplomskem ali doktorskem izpitu v originalu in overjenem prepisu. Priložiti mora tudi potrdilo diplomatskih oziroma konzularnih oblasti o pravilnosti podpisa na teh diplomah in potrdilo ministrstva za zunanje zadeve o pravilnosti podpisov konzularnih oblasti. Ako gre za doktorat, mora predložiti tudi dva izvoda disertacije. Prošnja se predloži fakulteti iste vrste ali visoke šole. Če bi se ta fakulteta izrazila za nepristojno, se prošnja izroči najsorodnejši fakulteti. Če se pa vse fakultete izjavijo za nepristojne, odloči prosvetni minister, katera fakulteta mora izvršiti nostrifikacijo. Zakon o nostrifikaciji ne vpoštevata reprocihte, ker tudi druge države ne prizna-

jezik v vseh meščanskih šolah je državni in so torej manjšinske meščanske šole izključene. Za učitelje meščanskih šol se postavljajo absolutni pedagoški šol in tisti ljudskošolski učitelji, ki so končali višji učiteljski tečaj, kot ga predvideva zakon o učiteljskih. Poleg rednih in začasnih učiteljev se lahko za posamezne predmete postavljajo tudi honorarni in strokovni učitelji. Učiteljem meščanskih šol se daje plača učiteljev ljudskih šol, povečana za 30 odstotkov, učnim močem za praktične stroke pa ista plača, povečana za 20 odstotkov. Dosedanjim učiteljem meščan. šol se priznavajo njihove pravice. Uprava, nadzorstva, ocena in disciplinsko postopanje se vrši po določbah zakona o srednjih šolah. Meščanska šola ima značaj nižje srednje šole. Vendar zakon ne obravnava prehoda iz meščanskih šol na srednje. Očividna tendenca meščanskošolskega zakona je, da gredo učenci, v kolikor ne bi po končani meščanski šoli stopili v praktično življenje, na višje strokovne šole.

Vrhovni zakonodajni svet bo v nadaljnjih sejah razpravljal o zakonskem načrtu o zapuščinah, ki prihaja v poštev v prvi vrsti za srbske razmere. V prosvetnem ministrstvu obstoja poseben oddelek, ki upravlja dedščine dotičnih, ki so zapustile svoje premoženje, večinoma hiše, v prosvetne namene. VZS je pravosodno ministrstvo predložilo tudi zakon o izvenstečajni poravnavi.

vajo pri nas veljavnih diplom za svoje državljane, razen v redkih slučajih, n. pr. če njihov državljan po svojem poklicu n. pr. kot trgovec več let biva v naši državi in si je njegov sin tu pridobil diplomu. Nostrifikacija se postavlja na princip ekvivalence in se odreja, da bodo fakultete presodile, ako trajanje in obseg studija na tuji visoki šoli odgovarja zahtevam, ki se stavijo na naše dijake istih šol. Ako je izpitni red na tujih univerzah drugačen, kakor pri nas, bodo fakultete presodile, če so ti izpiti našim enakopravni ali ne. Vsaka odločitev o nostrifikaciji se da na znanje vsem rektoratom, da obvestijo dotične fakultete, tako da niti ena fakulteta ne bo mogla vzeti v razpravo in kako drugače odločiti o nostrifikaciji, če je že ena fakulteta stvar rešila. Postopanje za nostrifikacijo, ki se je začelo na eni univerzi, se sme samo na tej končati. Če fakulteta uvidi, da prosilec ni izpolnil vseh zahtev naših predpisov ali da nima izpitov, ki so našim enakopravni, lahko zahteva dopolnilni izpit. Pri univerzitetnih profesorjih in asistentih se smatra, da je že z izvolitvijo za člana univerzitetnega kolegija izvršena tudi nostrifikacija. Proti odločitvi fakultete ni pritožbe. Ves postopek se vrši v krogu univerze.

Izpremembra naše carinske tarife

Belgrad, 26. sept. AA. Minister za trgovino in industrijo je pozval obrtniško zbornico v Belgradu, da mu stavi predloge glede izpremembe naše carinske tarife. Načrt teh predlogov sestavlja sedaj glavni tajnik te zbornice g. Ranko Dostanič, ki ga bo v kratkem izročil ministru za trgovino in industrijo.

Dovoljeni inozemski tisk

Belgrad, 26. septembra. AA. Minister notranjih del je s sklepom J. B. 29.529 od 23. septembra t. l. dovolil, da se v našo državo uvaža in pri nas razširja list »Bohemia«, ki izhaja v nemškem jeziku v Pragi.

ki in čutijo, da Heimwehru nikakor niso več kos. Ljudje, ki so še pred meseci grozili s terorjem vsakomur, ki ni bil njihovega mišljenja, se danes cede fraz o ustavnosti in državljan-skih svoboščinah. Schober pa je izjavil, da bo z armado branil red in svobodo proti vsakomur. Zato se socialisti zatekajo danes pod njegovo varstvo.

Naloga novega kanclerja bo, da izvede spremembo ustave in vzdrži red v državi. — Heimwehr pa ne bo mogel sedaj več dolgo skrivati svojih kart. Skoraj se bo pokazalo, ali mu je bilo res le za to, da pripomore državi do boljše ustave, ali pa se hoče polastiti diktature. Že bližnji dnevi nam prinesejo jasnost.

Kralj lahko obolet

Beograd, 26. septembra. AA. Nj. Vel. kralj se je davi ob 9 vrnil z Belja v Belgrad. Kralj bo moral ostati zaradi lahkega prehlada nekaj dni v svojih sobah.

Priprave za odkritje spomenika Gr. Ninskemu

Split, 26. sept. (Tel. Slov.) Pri odkritju spomenika Gregorju Ninskemu bo opravil slovesno službo božji splitski škof Bonefatič. V imenu pravoslavne duhovščine bo cerkveni slovesnosti prisostvoval šibenški pravoslavni škof Hajdin z dvema protojerejema. Naša vseučilišča bodo na proslavi zastopali rektorji dr. Dolenc, dr. Belobrk in dr. Mitrovič. Od ostalih uglednih osebnosti so povabljeni na odkritje spomenika predsednik Jugoslovanske akademije dr. Manojlovič in dubrovniški dr. Carevič. Večina dalmatinskih mest bo na proslavo odposlala svoje zastopnike. Zvečer se bo vršila na čast gostom gala predstava, pri kateri bodo med drugim igrali tudi prvo dejanje »Povelja generala Marmonta«.

Pirotska konferenca

Pirot, 26. septembra. AA. Jugoslovansko-bolgarska komisija je imela davi sejo od 9. do 12. dopoldne. Delegaciji sta sestavili v obeh jezikih besedilo pravilnika o policijskih ukrepih za olajšani prehod preko državne meje ter nato podpisale oba pravilnika z današnjim datumom. Vrh tega so bili podpisani pravilniki o obmejni službi, ki naj zagotove mir in red na meji. Tekom popoldneva bodo sestavljali začasni pravilniki o dvolastnikih.

Deputacija železničarjev pri železniškem ministru

Belgrad, 26. septembra. AA. Danes je minister prometa inž. Lazar Radivojevič sprejel deputacijo Saveza ujedinjenih železničarjev, v kateri so sodelovali zastopniki vseh železniških direktij. Deputacija je izročila prometnemu ministru svoje predloge glede pragmatike železničarjev in načrt delavskega pravilnika. Ministru je deputacijo predstavil Dragiša Lapevič. V delegaciji so za Belgrad g. Bogdan Krekič, za Zagreb g. Djuro Brič, za Sarajevo g. Djordje Djurić in za Ljubljano g. J. Jernejčič. Minister je izjavil deputaciji, da bo proučil predložene zahteve in bo ugotovil, v koliko se predlogi Saveza ujedinjenih železničarjev razlikujejo od načrtov ministrstva. Zastopniku iz sarajevske direktije pa je minister obljubil, da bo odobril potrebne kredite za sekijsko delavstvo.

Iz socialnega ministrstva

Belgrad, 26. sept. AA. Obrtniška zbornica v Belgradu je v imenu vseh gospodarskih zbornic v državi zaprosila ministra za socialno politiko in narodno zdravje, naj bi podaljšal rok za predložitev izpreminjevalnih predlogov k zakonu o zaščiti delavcev, zakonu o zavarovanju delavcev in zakonu o inšpekciji dela. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je ugodil tej prošnji ter podaljšal rok do 15. novembra t. l., o čemur je obvestil zainteresirane zbornice.

Tudi slovenski pravopis je treba urediti!

Belgrad, 26. sept. (Tel. Slov.) Po ureditvi enotnega srbskohrvatskega pravopisa, ki bo od slej izključno v rabi, je stopilo v ospredje tudi vprašanje ureditve slovenskega pravopisa. Kakor čujemo, obstoja namera, da bi se postopanje za ureditev slovenskega pravopisa izvedlo na isti način, kakor se je pri ureditvi srbskohrvatskega pravopisa. Iz slovenskih strokovnjakov slavistov naj bi se sestavila posebna komisija, ki bi se sestala v Ljubljani ter bi delala, dokler ne bi predložila ministrstvu končanega elaborata. V to komisijo naj bi prišli znani vseučiliški profesorji, istočasno pa tudi nekateri profesorji srednjih šol, znani slavisti in slovničarji. Pregledal naj bi se ves material naših klasičnih pisateljev ter bi se na podlagi tega uredil enoten pravopis, in bi se predvsem šolske knjige za naprej izdajale v enotnem slovenskem pravopisu. Ta ureditev slovenskega pravopisa naj bi se ure dila v smislu prizadevanja prosvetnega ministrstva, kako paziti na čistost jezika in očistiti zlasti šolske knjige vsega, kar ni v skladu s čistim jezikom in enotnim pravopisom. Kdaj bo ta komisija imenovana in kako se bo konkretno postopalo, trenutno še ni odločeno.

Pred razpravo proti zagrebškim komunistom

Belgrad, 26. septembra. AA. Pred tukajšnjim državnim sodiščem za zaščito države se bo vršila 7. oktobra razprava proti Ljubomiru Doliću, 23 let staremu študentu filozofije iz Zagreba, roj. v Bosanskem Šamcu, sedaj v preiskovalnem zaporu državnega sodišča za zaščito države, neoporečnemu, ter proti Katarini Cvitanj, mestni delavki iz Zagreba, 25 let stari in neoporečnega vedenja. Oba sta obtožena, da sta širila komunizem in komunistično literaturo. Državni tožitelj obtožuje Dolića, da si je neznanega dne 1. 1929. nabavil v Zagrebu z neznanimi osebami šapirograf in da je na njem odtisnil razne komunistične letake, s katerimi je ogrožal mir in javni red s tem, da je pozival prebivalstvo, naj seže po zločinih in naj še z drugimi terorističnimi dejanji izpremeni obstoječi red v državi. Ti letaki so bili nalepljeni po zagrebških ulicah in po javnih zgradbah. Dolić se nadalje obtožuje, da je meseca junija 1297. odšel v Zenico, kjer je organiziral tamošnjo komunistično omladino ter prisostvoval trem, štirim sestankom tamošnje komunistične trojice. S temi dejanji je Dolić pokazal, da je pristaša anarhizma in komunizma. Cvitanjeva je kriva, da je to gradivo, čeprav je vedela, da gre za komunistično agitacijo, skrivala pri sebi. Dolić se bo moral zagovarjati zaradi dejanj proti čl. 1 in 2 zakona o zaščiti države v zvezi s prestopkom proti § 104 kazenskega zakonika, a Katarina Cvitanj zaradi čl. 1 zakona o zaščiti države v zvezi s § 66 kazenskega zakonika.

Francoski balon le ni bil prazen

Zagreb, 26. septembra. AA. Francoski konzul g. A. Boissier je dal poročevalcu zagrebške »Avala« izjavo, v kateri se zahvaljuje našim oblastem in prebivalstvu za vsestransko pažnjo in prizadevnost, ki so jo izkazali povodom nesreče francoskega balona pri Ivancu. Oblasti preiskujejo sedaj, ali se je nahajal v košu balona kak francoski oficir in kje se je neki ponesrečil. Po pričevanju prebivalstva se je baje v balonu nahajal francoski oficir, ko je letel nad vasjo Svetlin v ptujskem okraju. Nek kmetovalec iz rogaške okolice pa zatrjuje, da je videl, kako je iz balona strmoglavil na tla nek velik predmet. Oblasti smatrajo, da so iz balonovega koša padli neki predmeti in instrumenti. Francoski konzul je pri tej priliki demantiral vest, da bi bil razpisal nagrado 20.000 frankov za onega, ki bo našel francoskega oficirja. Taka nagrada je domala nepotrebna vprico prizadevnosti in vsestranske preiskave, ki jo vodijo naše oblasti s pomočjo vojske in prebivalstva. Iz Pariza pripele vesti trde, da se ponesrečeni oficir ne imenuje Leogge, marveč Naugiere.

Hitrejši promet na progi Belgrad-Caribrod

Belgrad, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Danes so odpotovali na progo Belgrad—Maribor—Niš—Caribrod pomočnik glavnega železn. ravnateljstva Frantič, ravnatelj belgrajškega žel. ravnateljstva Dimitrije Naumović, načelnika Sreplovič in Ilić. Omenjeni so člani komisije, ki ima nalogo, da pregleda progo in ugotovi, ali je proga dovolj močna, da bi se smela počezati brzina vlakov. Prihodnji mesec pridejo namreč na to progo v obrat nove železniške lokomotive, ki bodo lahko vozile z večjo brzino.

Silna burja nad Sušakom

Sušak, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Burja je povzročila nesrečo, kakršne ne pomnijo najstarejši ljudje. Z nekega vagona, ki je vozil proti Sušaku, je burja odrgala streho in jo vrgla na telefonske žice ob progi. Telefonski promet z Zagrebom je bil radi tega za šest ur ustavljen.

Razvoj našega brodarstva

Šibenik, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Danes se je mudil v Šibeniku častni španski konzul Kulić, ki je v razgovoru poudaril škodo, ki jo imamo od tega, ker gre ves naš promet s Španijo preko tujih luj. Povedal je tudi, da se je razgovarjal z merodajnim činitelji, ki dejalo na to, da bi ves trgovski promet s Španijo prevzela naša »Oceanica«, ki bi ga vršila preko naših luk. »Oceanica« bo v najkrajšem času uvedla dvakrat na mesec redni promet s Španijo.

Zagrebske vesti

Zagreb, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Odbor za proslavo hrvaškega pevskega festivala je zaprosil zagrebškega nadškofa dr. Bauerja, da bi sprejel nad prirreditvijo, ki se vrši 30. t. m., pokroviteljstvo. Nadškof je prošnjo uslišal.

Zagreb, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Prosvetno ministrstvo je imenovalo za vršilca dolžnosti zagrebškega upravnika gledališča Milutina Čekića, poročevalca za gledališke zadeve pri prosvetnem ministrstvu. Za ravnatelja opere je imenovan bivši ravnatelj belgrajške opere Krešimir Baranović. Novi upravnik je izjavil, da bo skušal rešiti krizo, v kateri se nahaja zagrebško gledališče. Mesto ravnatelja drame ni spopolnjeno.

Ljubljansko gledališče se je pogodilo za vzpizoritev Široline opere »Citara i bubanj ili Čudnovati svatovi«.

Zagreb, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Radi velike burje se je slovesni krst prvega letala zagrebškega Aero-kluba preložil na prihodnjo nedeljo. Isto tako je odgođen tudi letalski miting, ki bi se imel vršiti 29. t. m.

Dunajska vremenska napoved. Jasno. Zjutraj zelo hladno. Podnevi pa zelo toplo.

Nova avstrijska vlada

Schober zvezni kancler — V novem kabinetu tudi nepolitične osebnosti

Dunaj, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Danes zvečer ob 18.30 je bil izvoljen Schoberjev kabinet. Na novo so izvoljeni za zveznega kancerja Hans Schober, za podkancerja in obenem vojnega ministra Karl Vaugain, za trgovskega in prometnega ministra vseučiliški profesor, bivši državni predsednik dr. Mihael Hainisch, za pravosodnega ministra dr. Franc Slama, za notranjega ministra Vincenc Schumy, za finančnega ministra vseučiliški profesor dr. Redlich, za socialnega ministra prelat, vseučiliški profesor dr. Teodor Innitzer, za prosvetnega ministra vseučiliški profesor dr. Anton Eiselsberg. Ta predlog glavnega odbora je poročevalec dr. Seipel priporočal narodnemu svetu za izvolitev ter so ga pri glasovanju večinske stranke sprejele. Zvezni kancler dr. Schober bo do prihoda profesorjev Redlicha in Eiselsberga začasno upravljal tudi finančno in prosvetno ministrstvo. Dr. Rintelen je poskušal spraviti v kabinet tudi kakega zastopnika Heimwehrovcev ter se je v tem smislu imenovalo ime štajerskega voditelja Heimwehrovcev Arbesserja, ki naj bi postal minister brez

portfelja. Dr. Schober pa se je temu odločno uprl. Zanimivo je, da da je bil svoječasno dr. Eiselsberger že kandidat za predsednika republike, ko so po odstopu dr. Hainischa iskali novega kandidata. Ali se bo novi kabinet mogel imenovati kabinet močne roke, še ni verjetno, da se v njem nahaja glasoviti kirurg dr. Eiselsberger. Bistvo Schoberjeve naloge je v tem, da sestavi kabinet miru in reda, in je to glavno, kar se zahteva od njega.

Dunaj, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Nova vlada bo že jutri stopila pred narodni svet ter bo zvezni kancler Schober takoj podal vladno izjavo. Domneva se, da bo v izjavi govoril o notranjih razmerah v Avstriji, da nastopi proti neutemeljenim vestem o političnem položaju in proti vplivanju teh odnošajev na gospodarskem polju. Nastopil bo proti vsakim nasilnostim in na najstrožji način skrbel za ohranitev zakonitih in ustavnih predpisov. Obenem bo tudi naglašal, da bo nova vlada predvsem izpolnjevala gospodarske naloge in se lotila tudi ustavne reforme.

Angleško-ruska pogajanja

London, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne in popoldne sta imela daljše razgovore angleški zunanji minister Henderson in pariški sovjetski poslanik Dovgalevski. Njuni dosedanja razgovori še niso dovedli do nobenega odločilnega zaključka.

Glavna pogoja, ki so jih stavili Angleži, sta: 1. Rusija naj prizna predvojne dolgove, 2. Sovjeti naj opuste boljševestično propagando v angleških kolonijah in dominijonih. Angleški krogi smatrajo, da so vsa pogajanja brezpredmetna, dokler Rusija ne sprejme teh dveh osnovnih pogojev za sporazum.

Nova državljanska vojna na Kitajskem

London, 26. sept. (Tel. »Slov.«) »Times« poročajo iz Hongkonga, da je vstaški general Sangfalkvaj izjavil v proklamaciji, da bo tekom enega meseca zavzel Kanton. Radi vesti, da je centralna banka v Hongkongu največji del svoje srebrne rezerve prodala v Nanking, se kantonski trgovci branijo, sprejemati papirni denar te banke.

Guverner v Kantonu je nato proglašil vojno pravo in odredil smrtno kazen za one, ki ne bi hoteli sprejemati papirnatega denarja. Belgijske vesti trdijo, da hoče krščanski general Feng podpirati vstaškega generala Sangfalkvaja.

Sovjetski protest proti Kitajcem

Pariz, 26. septembra. AA. Moskovska agencija Tas poroča, da je komisariat za zunanje posle izročil nemškemu poslaniku v Moskvi noto, da jo izroči nankingški vladi v Mukdenu, v kateri moskovska vlada obtožuje kitajsko vlado, da dopušča in podpira vpade kitajskih čet in belogardijskih oddelkov na sovjetsko ozemlje. V noti se navaja 28 primerov takih vpadov, pri katerih so sodelovali tudi kitajski oficirji. Sovjetska vlada poziva nankingško vlado, naj prepreči nadaljne vpade. V nasprotnem primeru bodo sovjetskim četam izdani strogi nalogi, da preprečijo take vpade z oboroženo silo.

Boji v Afganistanu

London, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Po došlih poročilih prodira bivši afganistanski vojni minister Nadir kan proti Kabulu. Njegove čete so že zavzele Kandahar in odločilno porazile Habib ulahove čete severno od Gardeza. Habib ulahova vojska se je zakopala pri Kabulu. Govori se, da je mnogo pristašev zapustilo Habib ulaha. Amanulahov polbrat Aman kan se je s svojimi četami tudi pridružil Nadir kanu.

Habib ulah umorjen?

London, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Londonski večerni listi poročajo iz Kalkute, da se širi tam dosedaj še ne potrjena vest, da je bil Habib ulah v Kabulu umorjen.

Volilni boj na Češkem

Praga, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Češka agrarna stranka bo v Pragi kandidirala kot nosilca liste obojelega bivšega ministrskega predsednika Švehlo, češka narodnosocijalna stranka pa dr. Beneša. Komunisti ne bodo več kandidirali dosedanjega voditelja dr. Šmerala, ki pa se itak že dve leti nahaja v Rusiji.

Povišana diskontna mera v Angliji

London, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Angleška narodna banka je danes diskontno mero povešala na 6 in pol odstotka. Odločitev o novi obrestni meri je padla večeraj zvečer na izredni seji kabineta. Kot tehnična posledica tega povešanja se je kurz dolarja proti šterlingu, ki je več mesecev notiral pod 4.84875, že danes dopoldne poskočil nad 4.85.

Ukrajina proti sovjetom

Varšava, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Po poljskih vesteh je bilo zadnje dni v sovjetski Ukrajini aretiranih mnogo ljudi. Ruske policijske oblasti so baje odkrile protirevolucionarno akcijo, ki se je imenovala zveza za osvoboditev Ukrajine. Poleg drugih voditeljev tega gibanja je bilo aretiranih tudi 30 duhovnikov avtokefalne cerkve. Tudi v poljskem delu Ukrajine so oblasti ukrenile nove odredbe proti protidržavnim organizacijam.

Venizelos obišče Belgrad

Belgrad, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Kakor smo doznali iz diplomatskih krogov, se bo predsednik grške vlade pri svojem povratku v Atene oglasil za en dan v Belgradu; najbrž 6. oktobra. V Belgradu se bo podal v predsedništvo vlade in zaprosil za audienco. Drugi dan bo predsednik vlade odpotoval v Atene.

Razsodba v Tukovem procesu bo 5. oktobra

Praga, 26. septembra. AA. »Narodni Listy« poročajo, da bo razsodba v veleizdajniškem procesu proti slovaškemu profesorju Tuki izrečena 5. oktobra t. l.

Ogromni angleški zrakoplovi

London, 26. sept. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« poroča, da se je nameravani start novega angleškega zrakoplova »R 101« nenadoma zavlekel, ker je neki delavec s hanđerja padel na konico zrakoplova in poškodoval plašč zrakoplova, dočim je delavec sam ostal nepoškodovan. »Daily Chronicle« poroča, da bodo takoj po zgraditvi drugega zrakoplova »R 100« začeli graditi nov zrakoplov v Howdenu pri Hullu, ki bo večji, kakor vsi dosedani. Dolg bo 850 seznjev in bo imel plinsko kapaciteto za 12 milijonov kubičnih metrov in 14 motorjev. Zrakoplov se bo zgradil kot vodno letalo, to je, zasidran bo na vodi in bo na vodi startal.

Zeppelin nad Švico

Friedrichshafen, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Zrakoplov »Zeppelin« je davi ob 8.25 pod vodstvom dr. Eckenerja nastopil osemurni polet po Švici. Vožnje se je udeležilo 30 oseb. Zrakoplov je že po eni uri dosegel Basel, je nadaljeval pot preko Jurskega pogorja v Solothurn in potem dalje proti Zenevi, kjer so ga pričakovali okoli 13 ure.

Francozi prodajajo staro orožje

Paris, 26. sept. (Tel. »Slov.«) V Parizu je povzročila veliko pozornost odredba vojaške uprave, ki hoče na javni dražbi prodati velike množine orožja, ki bi zadostovalo za opremo celega armadnega zbora. Vest se je zdelo tako fantastična, da so mnogi verjeli šele potem, ko so videli na ulicah nabite javne razglase. Dne 11. oktobra bo prišlo na dražbo v prisotnosti zastopnika vojnega ministra 2674 mancest. pušk, 18.859 pušk, karabink in flint, 15.000 flint modela 1866 in 1874, 13.500 puškinih cevi, 40.000 bajonetov in pripadajoča municija. Na prodaj bo tudi 18.250.000 nabojev. Edini pogoj je, da mora kupec v enem letu spraviti orožje preko belgijske meje v inozemstvo. Merodajni policijski krogi pa so v skrbeh, ker se bojijo, da ne bi orožje po ovinkih prišlo v roke raznim terorističnim organizacijam.

Zlata obrestna mera na Čehoslovaškem

Praga, 26. sept. AA. »Narodni Listy« poročajo, da so bila završena predela za uvedbo zlata obrestne mere na Čehoslovaškem, ki naj omogoči njen pristop k mednarodnim repariacijski banki. Obenem je bil sestavljen podroben program denarne politike za prehod k zlati obrestni meri brez škodljivih posledic za gospodarski in finančni položaj Čehoslovaške.

Ureditev verskega poduka v Italiji

Rim, 26. sept. Na svoji včerajšnji seji je ministrski svet uredil vprašanje verskega pouka na srednjih šolah v smislu člena 36. konkordata s sveto stolico. Verouk se vpelje v vse srednje šole brez izjeme, tudi v tehnične. Verouku je odmerjena 1 ura na teden, izjemši 2. in 3. razred pripravnice, kjer je treba učiteljem specialne priprave za poučevanje verouka v ljudskih šolah. Iz verouka učenci ne bodo dobivali šolskega reda niti bo tvoril predmeta tečajnih izpitov, ampak se bodo uspehi in pridobljeno znanje učenca v verskomoralnem pogledu sporočali na posebnem listu staršem. Katehetov ne bo, ampak bo ravnatelj izbral honorarnega učitelja iz duhovščine kraja z aprobacijo ordinarijata, katerega učitelja sme ravnatelj vsako leto menjati. Tisti učenci, za katere starši izrecno pismeno zahtevajo, da se jih ne poučuje v verouku, bodo od njega oproščeni.

Florida pričakuje hud ciklon

Newyork, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Radi vesti, da se bliža hud ciklon, je prebivalstvo v letovišču Miami na Floridi odredilo obsežne varnostne odredbe, da se zmanjša škoda, ki jo je pričakovati po ciklonu. Vse prebivalce, ki stanujejo v lahkih lesenih hišah, so spravili v močne zidane hiše. Parniki Rdečega križa so pripravljene za pomoč in mobilizirani vsi zdravniki, bolnišnice sestre in narodna garda. Vsi vodni rezervoarji v mestu so napolnjeni. Gladina morja se je dvignila za 1 sečenj. Morje je strahovito razburkano. Angleška tovorna ladja »Domira« se je radi razburkanega morja blizu Bahamskih otokov prelomila in posadke do sedaj še niso mogli rešiti.

Ogenj vpepelil celo vas

Budimpešta, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Včeraj popoldne je velik požar uničil ob avstrijski meji ležečo madjarsko vas Szentpeterfa v komitatu Vas. Ogenj je popoldne izbruhnil v nekem skednju sredi vasi in v 20 minutah je bila radi silnega viharja polovica vasi v ognju. Številnim gasilcem, ki so prihiteli od vseh strani, je vihar onemogočil gašenje in se je le z največjim trudom posrečilo, požar omejiti. Zgorela je vsa spodnja stran vasi ter je 1000 prebivalcev brez strehe. Zgoreli so tudi vsi letošnji pridelki, živina in hišna oprava, tako da so prebivalci vasi popolnoma obubožali. Zgorelo je okoli 200 poslopij ter se škoda ceni nad 1 milijon pengőjev.

Fuzija nemškega bančarstva

Berlin, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Nadzorstvena odbora dveh največjih nemških bank, to je nemške narodne banke in diskontne družbe, sta danes sklenila, predlagati na svojih občnih zborih združitve obeh bank. Združeni zavod se bo imenoval Deutsche Bank & Diskontgesellschaft ter bo imel delniško glavnico 285 milijonov mark in okoli 160 milijonov mark rezerv. O razlogih te transakcije se med drugim navaja, da bi se z združitvijo obeh bančnih koncernov zmanjšali stvarni in osebni obratni stroški.

Stockholm, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Švedska državna banka je danes svojo diskontno mero zvišala od 4 in pol na 5 in pol odstotka.

Razprava proti obtožencem iz min. šum

Belgrad, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne se je nadaljevala v državnem svetu razprava proti obtoženim uradnikom iz gozdarskega ministrstva. Na dnevnem redu je bilo nadaljevanje govora predstavnika ministrstva za gozdove in rudnike dr. Mateša, ki je govoril o podjetju »Krivaja« in pogodbah, ki so bile sklenjene s tem podjetjem in pozneje spremenjene. Ugotovil je, da bi bila morala novo razdelitev gozdov za to podjetje izvršiti posebna komisija, kar pa se ni zgodilo ter so obtoženi uradniki izvršili razdelitev na lastno pest. V prvi vrsti je bil udeležen Stamenković, ki se sedaj zgovarja, da je soglašal s stališčem svojega poročevalca, čeprav bi bil kot strokovnjak in glavni ravnatelj njegovo delo moral kontrolirati. Dr. Mateš je v nadaljnjem govoru podal nadaljnja odkritja glede podjetja »Krivaja« in »Šipak«.

Iz »Službenih Novin«

Belgrad, 26. sept. (Tel. »Slov.«) Jutrišnje »Službene Novine« prinašajo konvencijo o opiju, ki je bila sklenjena 19. februarja 1925 na zasedanju Društva narodov v Zenevi in ki jo je sedaj naša država sprejela. Dalje prinašajo »Službene Novine« ukaz, s katerim se ing. Ladislav Bevc premešča iz Novega Sada k tehničnemu ravnateljstvu v Ljubljani.

Belgrad, 25. sept. AA. Na podlagi sklepa vseh poslodavskih organizacij v naši državi sta bila izvoljena za dopisna člana ameriškega nacionalnega industrijskega inštituta g. Ignat Bajloni, guverner Narodne banke v Belgradu in g. Vladimir Remec, industrijsalec iz Ljubljane. Doslej je bil član tega inštituta g. dr. Aleksander, industrijsalec iz Zagreba.

Sneg in točo so imeli včeraj v Beli Palanki in okolici.

Kaj je novega

Šahovski turnir v Rogaški Slatini

Rogaška slatina, 26. septembra.

Rezultati 7. kola so sledeči:
Flohrr premaga dr. Singerja v 34 potezah; Pirc Brinckmanna v 40 potezah; Rubinstein-König remis v 31 potezah; Canal-Takacs remis v 41 potezah; Maroczy-Przeplorka remis v 34 potezah; Sämisch premaga Jovanoviča v 31 potezah; Höhnlinger-dr. Geiger remis v 69 potezah; Grünfeld premaga Rožiča v 15 potezah.

Stanje po 7. kolu:
Maroczy, Flohr 5 in pol; Rubinstein, Grünfeld, Sämisch 5; Pirc, Canal 4 in pol; Takacs, Przeplorka 4; Brinckmann 3 in pol; Höhnlinger 3; König 2 in pol; Geiger 2; Jovanovič 1; dr. Singer, Rožič ½.

Velika tatvina na Viču

Vič, 26. septembra.

Danes zjutraj je razburila ves Vič novica o veliki tatvini, ki jo je neznana tatinska tolpa izvršila v noči od srede na četrtek koncem Viča v gostilni in trgovini Kušar pri dolgem mostu.

Posestvo leži že izven Viča, skoro na samem, in to je bilo tatinskim svedrovcem ravno prav. Na tem kraju se je namreč zadnjih 6 let izvršilo že več uspešnih tatvin. Še pri vsakem posetu so jo tatovi tako spretno pobrisali, da ni bilo za njimi ne duha ne sluha.

Danes ponoči so se tatovi pri Kušarju zopet počutili povsem varni in so tudi temu primerno opravili svoje početje. Opremljeni s raznovrstnim vlomilskim orodjem, so glavna vrata, ki drže na Tržaško cesto, pri ključavnicah toliko navrtali, da more vsaka moška roka skozi odprtino v lesu. Ključ, ki je bil z notranje strani v ključavnicu so nato obrnili in s tem dobili prost vstop v notranje prostore.

Takoj so šli v trgovino, kjer so najprej pobrali vse manufakturno blago v vrednosti 14.000 Din. Očividno so morali biti tudi precej lačni in snedeni, ker jim je vse prav prišlo: klobase, slanina, likerji, čokolada, čaj in cigarete. Za vso to robo so seveda rabili nekaj vreč, katere pa so si kar na licu mesta izposodili. Ker pa ni bilo nikjer nobene prazne, so nametali in zmešali riž, moko, kašo itd. sredi trgovine vse na en kup, na vrh pa postavili stol, češ: Tu imate!

V zvezi s trgovino je najhna pisarna, ki so jo tudi obiskali in v znak tega svojega obiska razmetali vse knjige, nasilno odprli in prevrnili vse predale pisalne mize in ukradli pisalni stroj.

Iz trgovine so jo mahnil naravnost v klet, kjer so oškodovali gostilno za nekaj vina in piva. Kakor vse kaže, so silno želeli tudi denarja, kajti kamor so vlomili, so pridno z dlet odpirali predale raznega pohištva, tako v trgovini, pisarni in gostilni, toda denarja ni bilo.

Iz kleti so odšli v gostilno, odkoder so odnesli majhen gramofon, klavirsko kromatično harmoniko, več namiznih prtov, športni suknjič in moško obleko.

Nato se jim je nekje nasproti zableščalo motorno kolo znamke B. S. A., vredno 24.000 Din, ki se jim je tudi tako dopadlo, da so ga odpeljali seboj. Skupna cena pokradenih predmetov presega vsoto 50.000 Din.

Preobloženi z vsem navedenim blagom so tatovi odšli v smeri proti Brezovici, kamor je kazala še nepoškodovana sled motokljka. Domači, vsi prevzeti silnega strahu, so takoj obvestili o neznanosti tatvine orožniško postajo na Brezovici, ki se je nemudoma odzvala in začela gonjo za vlomilci. Obveščena pa je bila tudi viška policija, ki je prišla na lice mesta okoli 8 zjutraj. Trgovina je zaprta in situacija, kakor so jo pustili vlomilci, neizpremenjena, dokler se vse ne preceni. Gospa Ivana Kušar je proti tatvini neka, zavarovana.

T. K.:

Invalid

Slonel je ob zidu tam nekje na šentpeterski cesti. Mimo so hodili ljudje in postrani pogledovali človeka z leseno nogo in desno roko, ki se je končavala nekje nad laktom, naprej pa je mahedral prazen rokav.

V levici je držal obnošen klobuk; v njem je bilo opaziti drobiža, še par svetlih dvodinarskih aovcev je delalo družbo številnejšim desetparskim.

Mirno je slonel ob zidu ozkega pločnika in ni spregovoril besede, ko so se bližali lepo oblečeni ljudje, niti ko so se zvečer v trumah vračali mimo njega delavci z dela.

Njegov do kosti izsušen obraz in njegove oči, ki so gorele v čudni luči, so same govorile in glasno oznanjale na skrito bolečino njegovega srca: »Ljudje božji, ki hodite mimo in vidite moje stisko, usmilite se, če ste ljudje in se Vam bolje godi nego meni.

Saj veste, da nisem sam kriv svoje pohabljenosti.

Oh, koliko moči je še v meni, koliko življenja in kako rad bi delal, težko delal in se potil od zore do mraka, da bi živel sebe in ženo in otročička.

Sedaj pa slonim tu cele dneve in beračim. Beračim! Jaz, tridesetletni mož!

Glej, kako daleč sta se me izognila?

Aha, ti gospodič v svetli novi obleki in dama poleg tebe! Ali se bojiš, da bi Vama pokvaril Vajino lepo razpoloženje in Vajino mirno ljubezensko vzdušje pokvaril s svojo pohabljenostjo?

Ne, saj Vama nočem.

Saj bi Vaju tudi pogledal ne, če bi šla tik mene —, da bi moje prosee oči disharmonije v Vajinih dušah ne vzbudile.

Koledar

Petek, 27. septembra: Kozma in Damijan, mučenca; Kaj, škof.

Slovenske žrtve rudnika Rtanj

Zaječar, 21. septembra.

Dne 14. t. m. se je pripetila, kakor znano, v rudniku Rtanju pri Zaječaru velika nesreča, pri kateri se je smrtno ponesrečilo večje število rudarjev, mnogo pa jih je bilo težko, oziroma lažje ranjenih.

Med smrtno ponesrečenimi je tudi pet Slovencev in sicer so bili:

Gašper Koprivšek, rudarski nadzornik, rojen dne 1. januarja 1892. Doma je bil iz vasi Loke pri Aržišah v litjskem okraju. Zapušča ženo Marijo in troje otrok. Koprivška je ubilo v rudniku.

Drugi je Jesip Grlica, rudar, rojen dne 25. marca 1897 v vasi Gornji Laknici v krškem okraju. Bil je neozžen. Tudi njega je ubilo v rudniku.

Tretja smrtna žrtev je Matias König (kočevski Nemec), rojen dne 25. januarja 1890 v vasi Oberštajn v kočevskem okraju. Umrl je v bolnišnici za poškodbami, ki jih je dobil pri katastrofi v rudniku Rtanju. Po nesreči je živel samo še en dan. Zapušča ženo Marijo in dva otroka.

Četrty se je smrtno ponesrečil v rudniku Franc Perš, rudar, rojen 1. 1901. v vasi Lucovcih v okraju Murska Sobota. Bil je neozžen.

Peta slovenska žrtev rudniške nesreče je Franc Beja, rudarski pomočnik, rojen 17. novembra 1905 v vasi Selcah v litjskem okraju. Umrl je 1. septembra v bolnišnici za poškodbami, dva dni po nesreči. Bil je neozžen.

Vseh pet Slovencev, skupno s še dvema drugima ponesrečenima katoličanoma, 26 letnim Dalmatincem Djuro Knezom, očetom enega otroka in 33 letnim češkoslovaškim državljanom Janom Vihnalikom, so pokopali na mestnem pokopališču v Boljencu. Pokopal jih je Slovenec Franc Pavlič, vojaški duhovnik v Zaječaru.

Našim rojakom v bratski srbski zemlji večen pokoj!

Smrtna železniška nesreča

Ljubljana, 26. septembra.

Snoči, med 10 in 11, se je pripetila v Ljubljani, na dolenski progi v Hradskega vasi, težka nesreča, ki je zahtevala življenje mladega človeka. Kako se je nesreča v podrobnostih pripetila, so močne zankrat zamo domneve.

28 letni Adolf Hudnik, pisarniški pomočnik v kurilnici I., stanujoč v Hradskega vasi, se je okrog 10 zvečer vračal iz gostilne domov. Ker je bilo že precej pozno, je šel po bližnji: čez železniški most preko Gruberjevega prekopa vzloži ob železniški progi. To pot so mu njegovi domači ponovno odsvetovali uporabljati zvečer, toda Hudnik jo je le vedno rabil. Približno ob pol 11 ga je našel nezavestnega ležečega na železniški progi železniški čuvaj Pavlica. Hudnik je bil ves krvav: levo roko od komolca do rame je imel vso zmečkano, plast krvi mu je obilila prsi in glavo. Hudnik je še hropel in vzdihoval. Hitro je bila obveščena reševalna postaja, prihitel je reševalni avto, Hudnika so dvignili na nosilnice, nakar ga je avto prepeljal v bolnišnico.

V bolnišnici so Hudnika zdravniki operirali. Dasi je navidez operacijo dobro prestal, je vendar preje izgubil, ležeč nezavestan na progi, toliko krvi, da je danes zjutraj ob pol 5 umrl.

Kraj nesreče si je ogledala tudi policijska komisija. Iz lege trupla, v kateri je bilo najdeno in iz ran, ki jih je Hudnik dobil, bi se dalo sklepati, da je Hudnika oplazil kak vlak ali lokomotiva, ki je vozila zvečer po dolenski progi. Najbrže je bil to večerni tovorni vlak.

Kar idita v svoji sladkosti dalje! Nenadoma je začutil, da je padlo nekaj težkega v njegov klobuk in prijetno zažvenketalo.

Kmalu nato pa se je oglasil drobčkan glas, ki je bil podoben čričkovemu cvrčanju.

Kmetska starica z jerbasom v roki je stala ob njem in gočala: »Oh, ti revež ti, ubožček, kako hudo te je zadelo!«

Pa je gostolela in ga spraševala, kje se je tako ponesrečil, ali ima ženo in otroke, koliko dobiva podpore, pravila mu je o svojih treh sinovih, od katerih sta dva padla ob Soči, najmlajši pa je zmzrnil v Karpatih.

Cele četrty ure je stala ob njem vsa drobčkana in zgrbljena vase in mimoidoči so z zanimanjem oba ogledovali, nekateri so se celo posmihali.

Nato je odšla in mož ob zidu je čustvoval za njo: »Zlata si vredna mamka, ker imaš sočutno besedo in globoko srce, ki je trpelo in umiralo v boli po svojih orličih-mladičih, ki so smelo podelili iz materinega gnezda — naravnost v smrt.«

Hipoma mu je pa obraz zatemnel. Spomnil se je močeno na ženo, ki že leto dni poležava v mrzli podstrešnici in bljuje kri...

Ali ga je pretreslo ob spominu na dekletce, svojega otroka, ki nima veselega trenutka doma in ji je bodočnost še vsa s temnimi slutnjami in negotovostjo zastrta?

Večero se je že in krvavordeča zarja se je razlila čez mesto.

V vedno večjih trumah so hodili mimo njega ljudje. Ropot vozov, govorjenje ljudi in zvonjenje kolesarjev se je mešalo z oddaljenimi signali cestne železnice.

»Hladno že postaja, najbrž bo kmalu večer. Bogve koliko se je že nabralo drobiža v klobuku? Močote bo dovoli, da se jutri vsi trije enkrat do

Volitve načelnikov okr. cestnih odborov

Maribor, 26. sept.

Danes ob 10. uri dopoldne se je zbralo v posvetovalnici tukajšnjega okrajnega zastopa na Koroški cesti 26 vseh 23 članov mariborskega Okrajnega cestnega odbora. Kot starostni predsednik je otvoril in vodil sejo župan Martin Hernah iz Selnice ob Dravi. Po otvoritvi in kratkem pozdravu je imenoval za skrutinatorja veleposestnika Franca Frasa in tovarnarja Viktorja Glaserja, nakar so se vršile volitve načelnika. Skupno je bilo oddanih 23 glasov; od teh je dobil mnogozaslusni delavec za gospodarski napredek mariborskega okraja Franjo Zebot 14 glasov, Srečko Robič pa 9 glasov. Na podlagi tega glasovanja je predsednik proglasil g. Franja Zebota za izvoljenega in so nato sledile volitve podnačelnika. Skupno je bilo oddanih 23 glasov; od teh je dobil Srečko Robič 18, Jakob Florjančič 2, tri glasovnice so bile prazne. Za podnačelnika je torej izvoljen Srečko Robič. Nato je predsednik zaključil sejo. Ob tej priliki izražamo svoje trdno prepričanje, da bo mariborski okrajni cestni odbor pod vodstvom g. Fr. Zebota z uspehom nadaljeval del prejšnjega Okrajnega zastopa za gospodarski procvit in materialno blagostanje mariborskega okraja.

Konjice, 26. septembra.

Za načelnika konjiškega okr. cestnega odbora je bil izvoljen ing. Sturm, za podnačelnika pa Franc Hohnjec, župnik v Cadramu.

Skrivnostni francoski zrakoplov

20.000 FRANKOV, KDOR NAJDE TRUPLO ZRAKOPLOVCA.

Med telefonskimi vestmi smo že poročali o skrivnostni zračni žaloigri, ki se je te dni odigrala nad Hrvatsko. Blizu vasi Ivanca je padel namreč na tla okrvavljen francoski zrakoplov; v njegovi gondoli pa ni bilo nikogar.

Domneva se, da je zrakoplov eden od onih, ki so se udeležili v soboto pri St. Clouyu v Franciji balonskih tekem. Vsi udeleženci teh balonskih tekem so se vrnili zdravi na cilj, razen pilota Loggesa, ki se do sedaj še ni javil. Prevladuje mnenje, da je balon, ki je padel pri Ivanu na tla, ravno Loggesov balon, Logges sam pa se je v zraku smrtno ponesrečil in padel kje na tla.

Toda to je le še nedokazana domneva. Druga verzija trdi, da gre tu za nekoga francoskega polkovnika, ki se je tudi udeležil tekem v St. Clouyu, pa se še ni vrnil. Ime tega polkovnika ni znano.

Naše oblasti so odredile vsestransko preiskavo, ki pa je dosedaj brezuspešna. Trupla ponesrečenega zrakoplovca ne morejo najti. Posebni oddelki konjenice iz Čakovca in Varaždina so bili poslani na vse strani, da bi kje našli truplo, toda vrnilo so se pozno ponoči, ne da bi kaj našli. Oblasti so obenem s pomočjo prebivalstva preiskale vse gozdove okoli Ivanca, toda enako brez uspeha. Po dosedanjih ugotovitvah je bil v košari pod balonom še v nedeljo človek. Več kmetov je videlo, kako je balon letel zelo nizko, in kako je človek v košari brezupno signaliziral za pomoč. Močan veter pa je gnal balon naprej, dokler ni padel blizu Ivanca. Nekateri so povedali, da so še nad Bednjo, prav blizu Ivanca, videli človeka v košari. Enako so izpovedali oblastem tudi mnogi ljudje v Sloveniji.

Kako in na kateri način se je odigrala žaloigra v višinah, še ni znano. Sklepaajo, da je močan veter dvignil balon v velike višine, kjer je pilotu zmanjkalo kisika, tako, da mu je kri zalila nos in usta. Odtod so tudi najbrže krvavi madeži v košari in na vrveh. Nesrečnež je najbrže omedlel ter je padel na zemljo.

Francoski konzulat v Zagrebu je razpisal nagrado 20.000 frankov onemu, kdor najde truplo ponesrečenega francoskega zrakoplovca. Ugotovljeno je tudi, da je z balona izginilo mnogo opreme, enako tudi važni vojaški spisi, ki se morajo po predpisih nahajati vedno na določenem kraju v košari. Vsega tega ni bilo in so oblasti tudi v tej smeri odredile preiskavo.

sitega najemo. Kruh v pekarni pri gledališču je tako dober. Še nocoj bo šla Marjetka tja ponj.

Kako je kaj mamici?

Danes zjutraj je nepremično ležala, ko sva z Marjetko odhajala. Niti kašljala ni več.

Mogoče bo boljše. Zdravnika res ni imela. S čim ga naj plačamo?

Da je le Marjetka zdrava! In kako brihtna je? Kako lepo že bere?

Vse bi rada vedela. O vojni, o topovih, granatah, Italijanih, sploh vse mogoče.

Oh, kako prijetna je ta punčka! Edino veselje, ki ga imava s Franco na svetu.

Po ulicah so zagorele luči in izlozbe so privlačevale s sijajno razsvetljavo.

Od daleč je prihajalo po ulici pet fantov, ki se jim je še na obrazih poznalo, da so pred eno uro ali več zapustili kleparske in druge delavnice, sedaj pa so se že s cigareto v ustih sprehajali po ulicah in se v ničemer niso ločili od študentov, ki so se istotako v živahnem pogovoru kretali po ulicah in sprehajališči.

Zagledali so pohabljenca ob zidu, ki je nemo molel svoj čudno zvihan klobuk mimoidočim.

In se je domislil objestnej prav prijetne šale. Stopil je k beraču, izpregovoril mu par sočutnih besedi in mu vrjel v klobuk — goreči ogorek cigarete. Nato se je pa z glasnim smehom vrnil k tovarišem, ki so ga s pogledi spraševali, dokler jim ni razodel sijajnega domisleka.

Vsi so se z glasnim krikom oddaljili.

Berač pa je stal in razmišljal: »Zakaj se neki tako smeje. Ali radi mene reveža in moje pohabljenosti? Ali zasmehujejo onega, ki me je obdaril?«

Ni si še mogel prav priti na jasno, ko ga je v nosu neprijetno zaščegotalo. Bil je voni po tlečem suknu. Kaj se je zgodilo?«

Kup človeških kosti v planini

Ostanki ponesrečenega pastirja.

Bled, 26. septembra.

Leta 1925. je Anton Piber po domače Trojčičev iz Milna št. 18 pri Bledu služil za pastirja na Oblakovi planini s Kuplem. Tam je pasel živino. Ko so ga nekega dne šli domači obiskat, ga niso nikjer našli. Vse iskanje za njim je bilo zaman. Od takrat je izginil brez sledu.

Dne 23. sept. letos pa je neki voznik iz okolice Zelenikov iskal pri Oblakovi planini primerne poti za vožnjo. Pri tem je naletel na kup človeških kosti. Voznik je takoj sklical skupaj ljudi, da jim pokaže grozno najdbo. Po dolgem ugribanju so ugotovili, da so kosti zemeljski ostanki pred 4 leti izginolega pastirja Antona Pibera.

Obleka je bila od dežja izprana. V obleki se je še nahajala zarjavela ura in listnica z več bankovcev po 10 Din. Bankovci pa so vsi strohneli. Klobuk s trakom je še dobro ohranjen. Danes 26. t. m. ga bodo prepeljali v Dolino in jutri dopoldne bo pogreb rajnika na Bledu.

Nesrečni Piber je najbrže padel čez pečino in se ubil.

Poskušen dvojni roparski umor

Maribor, 26. septembra.

Snoči sta se vračala s postaje Sv. Lovrenc v Dravski dolini proti trgu veleposestnika Jakob Črešnik in še neki drugi posestnik iz Device Marije v Puščavi. Nenadoma sta začutila udarce na glavi in obležala v nezavesti. Črešnik je dobil poleg tega tudi vbodljaj z nožem v vrat. Napadalcu pa očividno niso mogli izvršiti svoje roparske nakane, ker sta oba napadenca prišla k zavesti in so se od daleč začeli korakati, nakar so roparji pobeželi. Napadenca je nudil prvo pomoč zdravnik iz Sv. Lovrenca, za skrivnostnimi napadalci pa poizveduje orožništvo.

Po sezoni v Kranjski gori

Kranjska gora.

Letna sezona je minila. Imamo še sicer nekaj tujcev, a le bolj malo. Letos smo dosegli rekord glede števila. Samo do konca julija je bilo 400 letoviščarjev več kakor prejšnje leto. Posebno smo veselili, ker so se nekateri Slovenci, ki so zadnja leta svoje počitnice preželi ob morju, zopet povrnil k nam. Zvečer je oživel naš korso ob svitu električnih žarnic. Na glavni ulici se je razvijala vsak večer živahna promenada. Domači fantje pod vodstvom g. Zavodnika so pravilno in z umevanjem prepevali prelepe slovenske umetne in narodne pesmi. Letoviščarji so jih z zanimanjem in užitkom poslušali.

Vreme smo imeli vso sezono naravnost lepo. Po snežnikih je ves sneg zadnje hude zime skopnel in še precej starega. Niti najstarejši ljudje tega ne pomnijo. Večinoma vsak mesec v letu, tudi julija in avgusta, pade po naših visokih gorah nekoliko snega, letos ga ni bilo. Šele v soboto, 21. septembra, smo zjutraj prvega ugledali, a je kmalu zgnil.

Nove stavbe. To leto je bilo v Kranjski gori živahno stavbno gibanje. Nič manj kot šest novih hiš je bilo sezidanih, vmes nekatere kar impozantne. Tudi izven Kranjske gore v Gozdu in Podkorenem je bilo več novih stavb postavljenih. V Podkorenem so lepo popravili lanske jeseni pogorela poslopja, tako da so v kras vasi. — Zemljišče za sanatorij je kupljeno v Pišenci takoj onokraj drugega mostu. Kupila ga je neka družba iz Zagreba. Ljubljana pa išče stavbišče za modern hotel.

V Gozdu so s pomočjo požrtvovalnih dobrotnikov položili to poletje cevi za nov in silno potreben vodovod. V bližini je sicer dovolj dobre vode, v sami vasi pa ne, morali so rabiti vodo iz Save. Vsled tega so nastale nevarne bolezni. Obenem nameravajo Rutarji — tako se imenujejo prebivalci vasi Gozd ali Rute — postaviti padlim vojakom svoje soseske pred kapelo presv. Srca Jez. spomenik z vodometom. Kranjskogorci, oziroma Borovci in Korenci imajo že tak spomenik.

Prebivalci vasi Gozd se toplo zahvaljujejo za izdatno podporo za vodovod g. oblastn. komisarju dr. Natlačenu, Higijenskemu zavodu v Ljubljani in domačemu županu g. Lavtizarju, ki je to podporo oskrbel.

In ni vedel, da je njegov klobuk tlel vedno dalje, dokler ni začul glasnega žvenketa, kakor bi kovan denar padel na kamen.

Ves njegov priberačen denar se je skozi luknjo v klobuku vsul na pločnik in se kotalil okrog njega.

Sedaj je razumel vse in videl z dušnimi očmi, česar ni mogel s telesnimi, ki so mu jih šrapnelova zrnca ob Doberdobu umorila.

Sedaj je razumel oni zlohotni smeh in krikot. Tedaj se je pa že sklanjala drobno dekletce po pločniku za denarjem.

Bila je Marjetka, ki je prišla, da odvede očeta — slepca domov.

Pobrala je ves novic in še iskala po cesti, da se ni mogoče tudi tja zakotalil kakšen dinar. »Atek, nič ne bodi žalosten, sem že vse pobrala — mnogo so ti darovali danes dobri ljudje —, tako, sedaj pa bova šla domov, je ze mrzlo in tema.

Veš, atek, ko sem prišla opoldne domov iz šole, je mama tako mirno spala in ni prav nič kašljala.

Tako mirno in tiho je bilo vsepovsod, da me je postalo kar strah in sem zbežala ven in sem hodila do sedaj okrog. Saj ne boš hud, atek, da nisem ostala doma!«

Prav nič ni odgovoril mož na brezskrbno čebljanje otrokovo, v duši pa mu je vstajala vedno jasnejša zavest, da je konec Francinega trpljenja.

Poiskal je Marjetkino roko, ki ga je previdno vodila po samotnih ulicah domov v podstrešnico in živahno pripovedovala o vseh lepotah, ki jih je danes videla na ulicah, ne da bi vsaj malo slutila trpkost in bolešč, ki je razjedala njenega očeta-slepca.

To je pravi zavoj priznanih „Bayer“ **ASPIRIN-TABLET** izrednih blažilk bolečin. Zahtevajte samo originalni zavoj „Bayer“ z modro-belo-rdečo banderolo.

Kaj je najtežje?

Odgovori.

51. Od diplomata izvedeti resnico
52. Da se zastaran grešnik resnično preobrne in spokori
53. Da bi reduciranec dobil službo
54. Prenesti teorijo v prakso
55. Najti žensko, ki ni radovedna
56. Da bi se razprte ženske — četudi niso hudobne — v resnici spravile
57. Najti kaj takrat, ko rabiš
58. Trgovca prepričati, da nima izgube
59. Dobiti službo brez protekcije
60. Imeti dvajsetega dne v mesecu še kovača v šepu
61. V negotovosti živeti
62. Sam sebe prav preceniti
63. Da bi slovenski listi pisali pravilno slovenščino
64. Nikogar ne sovražiti
65. Ljubiti, a ne ljubljani biti
66. Da bi se tobakar za stalno poslovil od tobaka
67. Dobiti dandanes dobrega in zvestega posla
68. Naročniku »Slovenca« ostati v bodoče brez njega
69. Srba prepričati, da civilica ni praktična
70. Odpraviti korupcijo

Ker smo v teku 5 dni prejeli celih 700 odgovorov, moramo tekmo zaključiti in sicer koncem tega tedna, tako da bomo vpoštevali le še tiste odgovore, ki jih prejmemo do ponedeljka 30. septembra t. l.

Na tozadevno vprašanje odgovarjamo, da sme glasovati, kateri odgovor se mu zdi najboljši, v s a k naš čitatelj, naj je poslal kak odgovor ali ne. Sme pa oddati svoj glas samo za en odgovor!

Rudarski shod v Trbovljah

Trbovlje, 26. septembra.

Kakor smo že javili se je počelo med rudarji gibanje za boljše plače, ki so danes v resnici mizerne. V ta namen prirede skupno vse strokovne rudarske organizacije v nedeljo, 29. septembra ob 9 dopoldne v Delavskem domu na Vodah rudarski shod. Vsak rudar naj se ga udeleži. Razveseljivo je pri tem meznem gibanju, da vsi tako složno nastopajo kot še nikoli, ker so uvideli, da le v skupnosti je možnost zboljšati si svoj življenjski položaj.

Osebnosti

— Iz vojaške službe. Po službeni potrebi so odrejeni za vršila dolžnosti poveljnika 2. baterije 5. divizionja dravske topniške brigade topniški poročnik Milovan Gligoričević, do sedaj slušatelj višje vojne šole v Parizu; na službo v poveljstvo plevljanskega vojnega okrožja pehotni podpolkovnik Karlo Krumenaker; na službo v inženjerski oddelek timočke divizijske oblasti inženjerski podporočnik Ivan Stimec, na službo v štab 50. pešpolka pehotni kapetan II. razreda Josip Bastijančič; za zdravnik 2. bataljona 37. pešpolka in garnizije Karlova sanitetni poročnik dr. Ivan Kesler; za vršila dolžnosti komisarja stalne vojne bolnice IV. armijske oblasti admin. poročnik sanitetne stroke Josip Vitkovič in za vršila dolžnosti upravitelja skladišča stalne vojne bolnice IV. armijske oblasti admin. podporočnik san. stroke Gregor Rebul. — Poročniki so bili v Trbovljah v teku septembra: Franc Vodopivec, rudar, z Antonijo Obermajer, zasebnico; Rudolf Zupančič, učitelj, s Franjo Kovac, učiteljico; Ivan Reberšek, rudar, z Alojzijo Zupan, rudniško delavko; Josip Vertančič, rudar, z Marijo Terzan, zasebnico; Franc Venek, rudar, z Marijo Tanek, zasebnico; Franc Lenko, rudn. kovač, z Ivanko Kanger, zasebnico; Stanko Pustišek, strugar, z Martino Trebušak, šiviljo; Ferdo Planinc, kovač, z Gabrijelo Rataj, šiviljo; Josip Levec, poduradnik, s Franjo Olfacijus, kontoristino.

Šolske vesti

— Umetniška šola »Probuca« v Ljubljani (v Vpisovanju Tehniške srednje šole, Aškerčeva ul. 9). Vpisovanje se vrši od 27. do 30. septembra vselej od 18 do 19 na Tehniški srednji šoli v pritličju, soba št. 6. Dohod iz Gorupove ulice št. 10 čez dvorišče. Reden pouk se prične v torek 1. oktobra 1929. Pouk je večeren, dneven od 18 do 19 po določenem urniku, ki je razobsežen na razglasni deski umetniške šole »Probuca« v vestibulu Tehniške srednje šole. V to šolo se sprejmejo tudi začetrniki, ki imajo le nekaj dobre volje in veselja do umetnosti in umetne obriti. Ker nudi šola popolno izobrazbo v vseh posameznih oddelkih, je dana možnost vpisati se tudi onim, ki bi radi svoje znanje izpopolnili. Študij na tej šoli je omogočen

tudi obrtnikom, kateri žele v svoji stroki izobrazbo in izpopolnitve.

— Obrtna nadaljevalna šola v Mostah pri Ljubljani se je ustanovila. Vpisovanje se bo vršilo v nedeljo, dne 29. septembra 1929, od 8 do 12 dopoldne v osnovni šoli v Mostah. V to obrtno nadaljevalno šolo spadajo vsi obrtniški vajenci in vaje, ki se učijo v občini Moste, t. j. Moste, Selo, Vodmat, Zelena jama, Kodeljevo in v Štepanji vasi, občina Dobrunje. K vpisovanju naj prinese vajenci in vajeke zadnje spričevalo in šolsko odpustnico ter učno pogodbo. Šolnina znaša 10 Din mesečno, vpisnina pa 3 Din. Pridni in ubožni vajenci in vajeke se šolnina deloma ali popolnoma oprosti. Gg. obrtniki in trgovci se naprošajo, da pošljejo zanesljivo svoje vajeke in vajeke k vpisovanju.

— Gospodinjina nadaljevalna šola v Mostah pri Ljubljani se prične meseca oktobra t. l. Vpisovanje se vrši v ponedeljek, dne 30. septembra t. l., od 7 do 8 zvečer v osnovni šoli v Mostah. Pouk je za vsa šoli odrasla dekleta brezplačen. Pridne pa ubožne gojenke bodo letos oproščene tudi prispevkov za jedilnike, ki jih bo krila občina Moste. Sprejemajo se gojenke, ki so dovršile osnovno ali kako drugo višjo šolo in so izpolnile 16. leto. Učni načrt vsega vse teoretične in praktične predmete, ki so potrebni za gospodinjstvo.

— P. n. obrtniki občine Zg. Šiška se obveščajo, da se vrši vpisovanje v obrtno nadaljevalno šolo v Zg. Šiški v nedeljo, dne 29. septembra t. l., ob 10 do 12 dopoldne v novi šoli. Reden pouk se prične v ponedeljek, dne 7. oktobra t. l., ob 16.

Novi grobovi

— Vojak Karl Logar v Skopljem, sin železnikega kretnika na železniški postaji Laško, je umrl v Skopljem, star šele 22 let. Rajni je še dne 9. septembra pisal, da mu gre dobro, ker je sluga pri častniku. Kmalu nato ga je zadela po desni strani kap, pridružila se možganska kap in 16. septembra je umrl. Pokojni mladenič je bil vzornega obnašanja.

— Umrl so v Trbovljah meseca septembra: Ivan Deželak, vpojenec, star 68 let; Blaž Horjak, rudar, 39 let; Helena Salezin, žena vpojenca, 50 let; Franc Rupret, rudar, 54 let; Franc Zdobec, 15 let; Jožeta Zunk, žena rudarja, 26 let; Julija Koren, žena zlatarja, 48 let; Marija Podmenik, prevžitkarica, 74 let; Mastnak Jurij, delavec, 30 let.

N. p. v m.!

Malá kronika

— Osmi na po rajnem gosp. župniku Marčiču bo v Mavčicah pri Kranju v ponedeljek ob osmih zjutraj.

— Opozorilo. Nekdo prodaja po deželi biblije britanske svetopisemske družbe. Od večih strani sem bil že opozorjen, da se pri tem ponovno sklicuje tudi mene. Menda je umevno samo po sebi, da nimam s to kolportirajo nobene zveze in da teh izdaj ne morem priporočati. Prosim vsakega, naj kolporterja odločno zavrne, če bi zlorabljal pri razprodaji moje ime. — Fran Erjavec.

— V uradih županije v Ljubljani se bo od 1. oktobra 1929 naprej uradovalo: ob delavnikih od 8—12 in od 15—18, ob sobotah pa od 7.30—13.30.

— Vsem rezervnim častnikom. Opozorjamo vse rezervne častnike ljubljanskega pododborja, da se vrše vsa plačila za ljubljanski pododbor po ček, račun 15.352 in ne več po ček. rač. 13.934, kateri račun je v likvidaciji. Zato naj vsi gg. člani pazijo na to, da ne porabljajo za vplačila starih položnic. Za vplačila veljajo seveda tudi položnice Zadruga gospodarske banke, ček. rač. 11.945. Na teh položnicah je treba vedno navesti, da je vplačilo za Udrugo rezervnih oficir in ratnika, pododbor Ljubljana. Nadalje naznanjamo vsem članom, da so došli ovitki za legitimacije in pa društveni znaki. Kdor želi znak ali ovitek, naj nam to takoj sporoči po dopisnici. Prosimo člane, ki še niso poravnali članarine za l. 1929, da to takoj poravnajo. Odbor.

— Razvoj telefonskega omrežja. Kakor se nam poroča iz povsem zanesljivih virov, se bo v bližnji bodočnosti odprla javna telefonska govornica v Smarju (pri Sapu), kake in Rajhenburgu. Da bo s tem modernim prometnim sredstvom omenjenim krajem zelo ustreženo, ni treba še posebej poudarjati, saj je v bližnjem prometu telefon mnogo bolj praktičen kakor telegraf. Zato je tudi tako velik razmah telefona po vseh kulturnih državah.

— Razpisana pošta. Razpisana je služba pogodbene pošte v Kropi (II—3), jamčevina: 1000 Din. Letni prejemki: redna plača 7800 Din, doklada 3900 Din, za brzojav 240 Din, za odpravljanje in prevzemanje pošte izven uradnih ur 182 Din in nagrada za prenašanje pošte 5110 Din. Prošnje s prilogi naj se vlagajo na pošto in brzojavno oblastno upravo v Ljubljani do 4. okt. 1929.

— Lisičje lobanje. Narodni muzej v Ljubljani potrebuje v znanstvene namene več lisičjih lobanj. Na željo plača tudi odškodnino za dobro ohranjene lisičje glave po 10 Din za komad. Skeletiranje se izvrši v muzeju. Navesti je treba tudi točno, kedar in kje je bila žival ubita, sicer se ta honorar ne more izplačati. Material se naj pošilja muzeju po prinašalcih ali pa uradno potom šolskih vodstev, ki se s tem naprošajo, da blagohotno podpirajo naša domoznanska raziskavanja.

— Cvetiča palma in jablana. V župnišču v Gotovljah cvete zopet velika »juka-palma«, ki je predlansko leto cvetela 2 meseca in imela okoli 120 cvetov. V vrtu pa cvete in obenem ima tudi jabolka jablana »stara mamica« imenovana.

— Ciganji — nadloga Bačke. Vsa zahodna in severna Bačka je že leta in leta trpela pod nadlogo velike ciganske tolpe, ki je vlamljala in ropala na vse pretege. Največ so trpele radi tega okolice Sombora, Beždana in okolice. Tolpa se je vsakokrat, kadar so jo naši orožniki zasledovali, umaknila na madjarsko ozemlje. V sporazumu z madjarskimi oblastmi, pa se je posrečilo tolpo izslediti in prijeti. Na vesti ima vsa tolpa nad 50 vlovov in ropov. Vodja tolpe je bil neki Mihael Sarközi, pomagala pa sta mu njegova žena in svak. Orožnikom se je posrečilo prijti le ženo, mož in svak pa sta ob pravem času pobegnili. Oblasti v Beždanu pa so na zahtevo madjarskih oblasti prijele še pet ciganov, katere dolže težkih vlovov in ropov. Oblasti zasledujejo še ostale sumljive cigane. Ko bosta preiskava in zasledovanje zaključena, se obeta Bački velikanski proces proti ciganski tolpi.

— V službenih novinah št. 244 od 25. septembra 1929 je objavljen »Zakon o odškodnini škode državi za škodo radi veleizdajniških dejanj in o za-

— Za osveženje krvi pijte skozi nekaj dni vsak dan zjutraj čašo naravnega »Franz-Josef«-grenčice! Po mnogih zdravniških predpisanih »Franz-Josef«-voda urejajo delovanje črev, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroči tako splošno dober počutek in jasno glavo. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specializiranih trgovinah.

brani nad imovino osebe, ki je zakrivila taka dejanja.

— Teoretična praktična tamburaška šola, spisal prof. Marko Bajuk, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena izdava 40 Din. — Na mnogobrojne želje naših tamburaških zborov je Jugoslovanska knjigarna izdala pričujočo tamburaško šolo, ki je prva v slovenskem jeziku. Spisal jo je strokovnjak, ki pozna in spada med prve poznavatelje tega glazbila. Šola nudi prav vse, kar mora znati in vedeti igralec, ki hoče postati dober tamburaš. Obsega veliko glasbene teorije, popis vseh tamburaških glazbil, nudi veliko zgledov in praktičnih nasvetov glede sestave tamburaških zborov itd. Zalobog, da so pri nas ravno vsled pomanjkanja dobre tamburaške šole tamburaški zbori skoro utihnili. Saj smo imeli bore malo tamburaških šol in še te so bile zelo pomanjkljive in v tujem jeziku pisane. Prepričani smo, da se bodo ravno na podlagi te izvrstne šole naši tamburaški zbori zopet oglasili, iznova pričeli temeljito gojiti tamburanje v prosveto naroda.

Nesreča ne počiva

— Velik požar pri Novem Sadu. V vasi Tovarševu pri Novem Sadu je v sredo popoldne izbruhnil velik požar v hiši kmetu Milana Rajčiča. Ker je v tem času pihal močen veter, je požar obšel še štiri sosednje hiše. Gasilec se je posrečilo samo omejiti požar, dočim je vseh pet prvih hiš pogorelo. Škoda znaša okrog 100.000 Din, niti ena hiša pa ni bila zavarovana. Požar je nastal radi tega, ker so Rajčičevi vrgli žareč pepel na smetlišče, ki se je vnelo, zanetilo v bližnji slamo in hišo.

— Mrtvec se ponesreči z avtomobilom. V bližini reke Zamošnice pri Kozarcu v Bosni se je pripetila nenavadna avtomobilska nesreča. V prijedorski bolnišnici je umrl t. dni Omer Poljak iz Kozarca, čegar truplo so po njegovi lastni želji hoteli prepeljati v rojstni kraj. Mrtlica so naložili na avto, truplo pa sta poleg soferja spremljala še dva pokojnikova sorodnika. Na nekem strmim kraju ceste se je avto prevrnil v dva metra globok jarek. Živim potnikom se ni pripetilo prav nič, mrtlica pa je odletel več kot deset metrov daleč. Če bi bil živ, bi se golovo ubil.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Dramsko gledališče: Zaprt.

Kino »Ljubljanski dvor«: »V senči harema«. Nočno lekarniško službo imajo drevi: Mr. Bahovec, Kongresni trg; Mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in Mr. Hočevar, Šiška VII.

— Vreme je bilo včeraj v Ljubljani nekoliko milejše kakor v sredo. Ozračje je bilo večji del, posebno dopoldne mirno in jasno. Toplote je bilo največ 16.3 stopinj C, zjutraj pa najmanj 8.4 stopinj C. — V državi je bila najvišja temperatura v Splitu, pa še tu le 18 stopinj C.

— Československá Ohee v Lublani. — Obvyklé Václavské posvěcení, s krátkou vzpomínkou na tisícletí vývěř, koná se v sobotu, dne 28. září o osmé večer v restauraci Zvezda. Koláče, husa, tanec.

— O plačevanju uslužbenčeve davka v davčnih znamkah v okoliših davčne uprave Ljubljana. Davčna uprava za mesto Ljubljana razglasa: Ministrstvo financ, oddelek za davke v Belgradu, je z naredbom z dne 10. septembra 1929, št. 83.390 odredilo sledeče: Deodajalci, ki zaposlujejo mesečno povprečno do največ 20 zaposlenec, plačujejo uslužbenški davek izza dne 1. oktobra 1929 v davčnih znamkah.

— Plačevanje uslužbenčeve davka z davčnimi znamkami je zabranjeno: a) državnim in samoupravnim institucijam, kakor tudi b) družbam, ki javno polagajo račune in ki so vsled tega načelno zavezane družbenemu davku in sicer v obeh teh primerih brez ozira na število zaposlenec in c) ostalim delodajalcem pa tedaj, če zaposlujejo mesečno povprečno nad dvajset zaposlenec. Davčne znamke se morejo nabaviti pri pooblaščenih prodajalcih takse-nih vrednostnic, t. j. v trafikah. Davčne znamke se morajo v knjižici za uslužbenški davek nalepiti ob vsakem izplačnem roku na zato določenem mestu in takoj nato uničiti z žigom ali svojeručno podpisom delodajalca. V ostalem se knjižice za uslužbenški davek vodijo na dosednji način. Davčne knjižice izdaja občinsko oblast, vpisovaje hkrati podatke o rodbinskem stanju, t. j. imena in leta starosti otrok delojemalca. Uslužbenški davek se plačuje v davčnih znamkah za vse zaslužke, ki se izplačujejo izza dne 1. oktobra t. l. Delodajalci, katerim je bilo popreje dovoljeno plačevati uslužbenški davek tromesečno, plačujejo ta davek z davčnimi znamkami za vse zaslužke, katere so izplačali tekom meseca julija, avgusta in septembra t. l. Osebe, ki so si pridobile pravice, da odpramljajo uslužbenški davek v tromesečnih obrokih, se za bodoče ne morejo posluževati te pravice, ako morajo po tej naredbi uslužbenški davek plačevati v davčnih znamkah. Davčne uprave vodijo strogo evidenco o delodajalcih, ki so zavezani plačevati uslužbenški davek v davčnih znamkah. Vsled tega so delodajalci zavezani, da zaradi kontrole, ki se bo opetovano in strogo vršila, skrbno čuvajo knjižice o uslužbenškem davku. V teku meseca januarja prihodnjega leta morajo delodajalci davčne knjižice predložiti v vpogled pristojni davčni upravi. Se ne povsem izrabljene davčne knjižice se bodo delodajalcem nato takoj vrstile. Proti delodajalcem, ki knjižice za uslužbenški davek po končanem letu ne bi predložili pristojni davčni upravi v vpogled, odnosno, ki ne bi pravčasno in točno v davčni knjižici nalepili davčnih znamk, se bo postopalo po odredbi člena 139. odnosa člena 142. zakona o neposrednih davkih.

— Oddaja prostih mest v Oračnovem dijaškem domu v Ljubljani. V zimskem semestru 1929-30 bo sprejetih v »Oračnov dijaški dom v Ljubljani« 50 stanovanecv (prosto stanovanje, kurjava, razsvetljavanje). V prvi vrsti se sprejmejo ubožni slušatelji tukajšnje medicinske fakultete — prednost imajo po rojstvu nezakoniki prosilci; — ako bi potem ostalo kaj prostih mest, se bodo sprejeli revni slušatelji ostalih fakultet. Prosilci naj opravijo svoje prošnje z izpričevali (o višjem tečajnem izpitu, odnosno o kolokvijih in o državnih izpiti) ter z ne nad leto starim izpričevalom ubožnosti, ki naj bude potrjeno od županstva, davčne uprave in glede event. zemljišnih bremen od sodišča. Tako opremljene prošnje je treba vložiti najkasneje do 10. oktobra t. l. pri upravnem odboru Oračnovega dijaškega doma v Ljubljani (univerza).

— Ravnanstvo mestnega dohodarstvenega urada ne uraduje za stranke — radi suženja in popravljenih uradnih prostorih — v dneh 27. in 28. septembra 1929.

— Kolesa nimajo miru. Prav malo se zmenijo ljubljanski tatovi, specializirani na tavnine koles, za vse skrbi njihovih lastnikov, za trud policije, da bi kakega tatu ujela in za vse razne signalne in zavarovalne naprave, ki »onomogočujejo« tavnine koles. Kolesa kradajo kar nepre. Mesarskemu pomočniku

Rudolfu Ocvirku so odpeljali s klavnice 2000 Din vredno kolo. Zidarju Jakobu Brunnmu so iz veže Kresije ukradli kolo, vredno 1200 Din. Delavec Ivan Kreč je pustil v veži Kolizejsko kolo. Tatovi kolesa niso ukradli, pač pa so odnesli raz kolo suknjič, vredno 107 Din. Trgovcu Stefanu Reisu pa so v Kolodvorski ulici zmaknili sesalko, vredno 40 Din.

— Številne male tavnine. V delavnici čevlarskega mojstra Karola Blasa na Dvorskem trgu so vlomili neznani zlikovci. Odnesli so le par čevljev, vrednih 150 Din. — Posestnici Mariji Vidin je nekdo odnesel z voza na Poljanski cesti 40 Din vreden prt. — Precejšnjo zgrubo trpi zidarski vajenec Al. Stepančič. Neki dolgooprstnež mu je odnesel iz kleti v Zgornji Šiški, kjer spi, znesek 900 Din. — Trafikant Ciril Kranjc v Trnovskem pristanu je prijavil, da mu je nekdo zmaknil 600 Din vreden električni števec. Števec je bil last mesine občine. — Gospej Mariji Gobec na Starem trgu je bila ukradena 150 Din vredna pelerina. — Zdravniku dr. Milanu Perku v Vodmatu je bila odnešana izpred hiše 800 Din vredna palma. Dr. Perko obljublja 200 Din nagrade tistemu, kdor mu preskrbi palmo nazaj. — Delavcu Matiji Čadu je bilo ukradeno v baraki v gramozni jami v Vilharjevi ulici za 100 Din obleke in živili.

— Kino Ljubljanski dvor predvaja danes film »V senči harema«. (Ljubljana drama daljnega orient.)

Maribor

— Mariborski Orli so imeli v sredo na Korški cesti 1 svoj redni letni občni zbor, na katerem so si izvolili novi odbor ter določili program za delovanje v prihodnji poslovni dobi. V odbor so izvoljeni bratje Joško Malešič predsednik; Franjo Žebot podpredsednik; Murko tajnik; Smerdel načelnik; Gruden blagajnik, Saladin gospodar ter Poženel in prof. Maklar preglednika.

— Redko pozornost zbujajo med Mariborčani film Prosvetne zveze, s katerim otvarja tukajšnji univski kino na svečan način svojo filmovo sezono l. 1929-30. Film »Sestra Marija«, ki je izšel v Sorgenovi režiji v založbi Ufe v Berlinu, se odlikuje zlasti po svoji globoki etiki, dostojanstvu dejanja zavitega v romantično zgodbo, pa tudi krasnih filmskih posnetkih, izredno fino izdelanih slikah ter očarujočo filmsko tehniko. In deluje s svojo poučno vsebino, tako enostavno in resnično hkrati. »Sestra Marija« je brezdvomno eden najlepših in najmlajših umotvorov novodobne filmske produkcije. Zato se vsi prijatelji dobrega in lepega filma vabijo, da si ogledajo »Sestro Marijo«, ki se do vključno ponedeljka dne 30. t. m. predvaja v tukajšnjem kinu Union. Predstave, ki jih spremlja posebna godba in pa petje nekaterih članov oz. članic tukajšnjega gledališkega zbora, se vrše ob 18.45 in 20.45.

— Nadaljna imenovanja v okrajne cestne odbore. Oblastni komisar je imenoval v murskosoboski okrajni cestni odbor Ferdinanda Čelca, posestnik v Ratčanu in Franca Partiča, posestnik v Gornji Lendavi. V čakovski okrajni cestni odbor: Lubislava Kuntariča, prof. v Čakovcu; Josipa Lovreca, posestnik in mlinarja v Preseki ter Franja Mesariča, posestnik v Pustakovcih. V kozjanski okrajni cestni odbor: Marka Tomažiča, dekana v Kozjem; Martina Vrečka, posestnik v Zegeru ter Ivana Legvarta, župana v Pilistanju. V slovenjegraški okrajni cestni odbor pa Franca Marčiča, tesarskega mojstra in lesotirca v Slovenjgradcu; Ivana Vrhnjaka, posestnik in lesotirca pri sv. Jerdri ter Antona Rogina, posestnik v Podgorju. Volitve načelnikov imenovanih okrajnih cestnih odborov se vrše dne 1. oktobra.

— Kat. akademiki, člani tukajšnjega ferialnega kluba »Panonija«, imajo v ponedeljek, dne 30. t. m., ob 9. v dvorani Zadruga gospodarske banke svoj redni letni občni zbor. Za članstvo je udeležba obvezna; starejšine vabljene.

— »Maribor« ima drevi ob pol 20 v pevski sobi, Slomškovi trg 20, redno pevsko vajo. Vabijo se vsi, ki se za petje zanimajo.

— Angeliški večerni tečaji se otvorijo začetkom oktobra. Vršili se bodo ob ponedeljkih in četrtkih na realni, konverzacijski pa le ob zadostnem številu v čitalnici. Pismene prijave naj se pošiljajo kar Angleškemu krožku na tukajšnji realni, ustne pa pa dne 3. okt. od 18 do 19 na realni, priliježje levo.

— Naši vrli poštarji (pevski odsek) priredijo v nedeljo, dne 29. t. m., običajno svojo jesensko prireditev v gostilni Reibenschu v Pobrežju s pestrim in bogatim sporedom. Prireditev se vrši ob vsakem vremenu. Začetek ob 15. Prijatelji naših postarjev iskreno vabljene.

— Slovenska blagoslovitev novega zvona radvanjske kapele se vrši v nedeljo dopoldne. Po blagoslovitvenih obredih se zvon potegne v zvonik, popoldne pa se v prid fonda za kritje stroškov vrši v prostorih g. I. Kranjca velik koncert z izbranim programom in glasbenim sporedom.

— Gostje... Jutri prispejo v Maribor graški in celovski motociklisti, ki prirede skupno s člani tukajšnjega motokluba izlet v Dobrno.

— 25 letnica svojega obstoja obhaja te dni trdka Franc Bela v Slovenski ulici. Trdka je zlasti zaslovela s prodajo prvovrstnih rokavic in nogavice.

— V svobodo... Včeraj je tukajšnja policija izpustila štiri Čeha — Gottvalda, Zoubala, Riegela in Hyseka — ki so bili kakor smo že poročali aretirani v torek dne 24. t. m., ker so bili osumljeni soudeležbe pri vlovu v Reichenbergu na Češkem. Na podlagi tozadevnega poročila, ki je prišlo od češkega konzulata v Ljubljani, pa ni omenjena četvorica in nikaki zvezi s kakšnim vlovom in je češkoslovaške oblasti sploh ne iščejo. Radi tega so bili vsi štiri izpušeni; prav na široko so odpirali usta, ko so zvedeli, zakaj so pravzaprav čepeli skoro dva dni pri »Grafu«. Pač pa jih je tukajšnja policijska oblast kaznovala radi prestopka proti določilom zakona o nošenju orožja; in tudi s carino bodo bojda imeli še neke opravke, kor niso pokazali pri reviziji orožja. Tako se je končala ta »milijonska« afera, v kateri smo že od vsega početka gledali malo bolj po strani, z velikim fiaskom nekega ljubljanskega dnevnika, ki je pritiral vso zadevo na veliki boben in ki je kar meni nič tebi nič proglasil vse štiri aretirance za »zloglasno češkoslovaško vlomilsko tolpo«.

— Na delovnem trgu. Takoj dobe zaposlitev preko tukajšnje Borze dela: 3 čevljarji, 4 tesarji, 1 majar s štirimi pomočnimi močmi, 9 vinčarjev, 6 mizarjev, 1 žagar, 1 zidarjev, 1 kuharica za Bitoli, 3 natakarice, 1 poslužnica, 3 vzgojiteljice, 3 varuške, 2 služkinje, 1 šiviljska vajenka ter 1 pisarniška moč. Tudi se sprejme takoj več izurjenih rudarjev za rudokop v Koprivnici; potni stroški se plačajo. Za veleposestvo v Sremsu se išče oče s sinom. Podrobna pojasnila daje tukajšnja Borza dela med uradnimi urami.

— Promenadni koncert se vrši v nedeljo od 11 do 12 v mestnem parku. Program vsega sledečega točke: Gauné — Lotrinjski koncertni marš; Zajc — Odlomki iz opere »Zrinjski«; Weber — uvertura k operi »Oberon«; Nikola — Kavalina iz opere »Templari«; Čajkovski — fantazija iz opere »Evgen Onjegin«; Blanke — »Let Orlac« (marš). Svira vojaška godba.

Gospodarstvo

Vinogradnik Rob. Košar:

Nova pota slovenskega vinogradništva

Ko je pred 50—60 leti trina uš uničila naše stare nasade, so nas strokovnjaki začeli učiti, kako se z reguliranjem pripravi zemlja za nove gorice, kako se cepi ameriška podlaga, kako je oskrbovati trsnice, saditi novo trsje itd. K temu se je prišel pouk o zatiranju peronosporne in pepela, koji bolezní sta bili povsem nova prikazani. Vse smo se naučili, vse smo prestali, in danes imamo hvala Bogu prenovljene gorice, in kriza, ki je nastopila pred desetletji v našem vinogradništvu je srečno premagana. Obilo vina nam zraste v teh novih nasadih — samo prodati ga več ne moremo po primernih cenah. Nastala je kriza vina, največ vredn. prebrata po svetovni vojni.

Stari vinski trgi proti severu, posebno v sedanje dežele Nemške Avstrije so se nam skoraj zaprli z novimi državami in carinskimi mejami, in naši stari odjemalci, ki so stoletja hodili k nam no vino, izostajajo, ker si radi visoke carine, večjih stroškov za potovanje, pomanjkanja gotovine itd. ne morejo več založiti kleti z našimi priljubljenimi vini, kakor nekoč pred vojno. Saj pridejo samo stroški za prevoz, carine in trošarine enega vagona vina do Grada na približno 45.000 Din. Take stroške prenese samo najfinjša blago.

Pa tudi na notranjem trgu Jugoslavije, da niti v Sloveniji se ne morejo uveljaviti tako, da bi se lajšala težka kriza naših vin, ker imamo iz juga države val nadprodukcije večinoma nekvalitetnih vin, ki se je prej iztekal v nevinorodne pokrajine bivše monarhije in našim slovenskim kvalitetnim vinom se godi sedaj, kakor inteligenci v boljševiški Rusiji.

S cenami tudi ne moremo iti več navzdol, ako še hočemo količjak uspešno gospodariti, kajti naše gorice, ležeče v strogo alpskih razmerah, ne rodijo tako obilno, kakor n. pr. one v Banatu. Mi smo vesel, če pridelamo na oral povprečno 4 do 5 polovnjakov, dočim pravijo v južnih krajih, da so imeli sredno letino, če so dobili 12 do 15 polovnjakov. Zanimivo je tudi, ako si ogledamo predvojno in po vojno ceno teh vin. Mi smo dobili pred vojno povprečno 30 do 40 h za naša vina, dočim je stal bančan 6 do 10 h, danes pa stane isto vino 2 do 3 Din, naša povprečna vina pa tudi komaj 4 do 5 Din. Pred vojno si kupil lahko za liter slovenskega vina 4 do 5 litrov banačana, danes pa sta skoraj iste vrednosti. Da se slovensko vinogradništvo v takih razmerah ne more razvijati in da mu preti sigurn pogin, je umevno. Praktično je za naše vinogradništvo kriza vina skoraj istovetna s krizo naših vinogradov ob času filokse. Pred leti nismo imeli vina za prodati, danes po rekonstrukciji goric pa imamo dovolj vina, toda brez prave cene. Filoksa se je preselila. Začela je napadati produkt naših goric — naše vino, ako se mi dovoli ta primer. Cene naših vin hirajo in pešajo od leta do leta, kakor nekoč stari nazadi.

In zopet slišimo razne nasvete za odpravo te krize: eni hočejo z intenzivnejšim delom in bogato rodelimi sortami zvišati donos gorice, a ne pomislijo, da škodujejo s tem kvaliteti. Kvantitete imamo itak dovolj v državi. Ona nas ravno ubija in končno ubije, ako bi gospodarili naprej, kakor dozdaj. Drugi hočejo zopet preiti na gojenje namiznega grozdja, kojega pa imajo južni kraji z toplejšim podnebjem že itak za 3 do 4 tedne prej nego mi, in bi se torej visoke cene za prvo grozdje že davno znašle v drugih žepih; tretji hočejo vpeljati brezalkoholno industrijo, za katero pa bi bilo naše kvalitete grozdje, po mojem mnenju, predragi in večkrat celo neprimerno, četrti fantazirajo o izdelavi šampanjca; peti želijo saditev črešenj, breskev, marelic itd.

Ne dvomim, da ti nasveti ne bi pomagali enemu ali drugemu vinogradniku-posamezniku na konja, ogromna večina pa bi stradala naprej, ker okrog 35 tisoč oralov z žlahtnim trsem nasajenih vinogradov v Sloveniji se ne bi mog o kar tako prilagoditi enemu ali drugemu nasvetu. In zakaj smo pred leti zabili milijone in milijone narodnega premoženja v prenovljenih novih goric, ako se hočemo sedaj izneveriti staremu idealu? Zakaj smo naše gorice zasadii z žlahtnim trsem, ako hočemo sedaj vreči puško v koruzo, ne da bi prej poskušali izbiti iz njih, po novih metodah, one žlahtne kapljice, ki se danes še plačujejo po primernih ceni in se bodo plačevale, dokler se bo pilo vino v Jugoslaviji, Nemški Avstriji, na Ceskem in Poljskem.

Ze ob rekonstrukciji naših goric smo imeli pred očmi pridelovanje — kvaliteten vin. Sadili smo vse tkrat znane in za naše podnebje najbolj odgovarjajoče žlahtne trte, žalobog se v mešanih nasadih, ker nam je primanjlovalo cepeln in izkustva, in smo bili še vse učenci novih razmer. Kdor pa ima danes večje nasade šipona, rizlinga, traminca, muškata silvanca, burgundica itd. pa še pride vedno na svoj račun in vino mu ne zastari v kleti. Vprašanje kvalitete je postalo še le sedaj v teh težkih in novih razmerah, uprav aktualno. Podzvestno smo čutili že ob času filokse, da leži naša bodočnost edino le v tem vprašanju, ker sicer ne bi forsirali za naše kraje sajenje najzlahtnejšega trsja. V tem nasajenem in rodelcem žlahtnim trsu imamo danes po mojem mnenju kapital za bodočnost. Božja previdnost nas je postavila na zemljo, ki zamore z vsemi svojimi produkti konkurirati le na podlagi — kvalitete. Pred in med vojno nismo izrabljali tega položaja, ker smo vino vedno lahko prodali po primernih cenah. To nam je zadostovalo. Glavna stvar nam je bila produkcija. Za izbiranje in sortiranje, tipiziranje in polajhtenje produkta se nismo toliko brigali, kaj še da bi se zanimali za trg, kakor se prej tudi nismo brigali za našo — valuto. In tako imamo danes žlahtnega grozdja dovolj, žlahtnega vina pa premalo in trga ne poznamo v podrobnosti. Skrbeti za trg in odlok naših kvalitetnih vin, je naloga naših prihodnjih let. Težišče našega vinogradništva se je spreminilo: ne leži več v produkciji kot tak, ampak v stremiljenju po ugodni prodaji tega, kar produciramo. In z našimi vini bi se lahko postavili pred svetom. Pomislimo samo, kaka sloveča vina so znali pred vojno ustvarjati nekateri posamezni vinogradniki z našega domačega grozdja, kakor n. pr. Klajnošek v ljutomerskih gorah ali Rudl na haloških lelih. Ta žlahtna in okusna vina so šla dobro in po lepih cenah v promet. Posebno danes bi se zopet rentirala, ker primanjkuje kvalitete na trgu, oziroma je tako slaba in čifutasta, da bi se dala kmalu izprodati.

Dvojna je bodoča naloga našega vinogradništva, ako se hoče obdržati na zeleni veji: I. da skuša iz sedanjih žlahtnih trt dobiti čim žlahtnejše vino; II. da skrbí za odtok teh žlahtnih vin potom trgovine. Toda, kdo naj skrbí za zbiranje, sortiranje, polajhtenje in umno kletarenje naših pred vsem kmetskij vin. Odgovor ni težek: vinogradniki sami morajo vzeti to delo v roke, kakor so nekoč sami regulirali in sadili, toda v okvirju krajevnih vinskih združenj. Te podeželske združbe bi naj bile manjšega obsega, po okoliših z istim tipičnim vi-

nom. Pred vojno sem videl n. pr. 9 posestnikov, ki so delali skupno brez zadruge, toda v združenju smislu na ta način, da so zaupali drug drugemu, prešli iz vseh 9 goric zbrani rizling, ter ga spravili v klet onega posestnika, pri katerem se je prešalo. Na drugi preši so stisnili zbrani veltinec, na tretji burgundec. Tako so si iz devetih goric zbrali sortirano blago, in na zunaj so praktično predstavljali vinogradno veleposrestvo, kajti vseh 9 kmetskij vinogradnikov je imelo skupaj tudi toliko goric, kakor sosedni graščak. Kakor se je temu izplačalo sortiranje in umno kletarstvo, tako se je izplačalo tudi tem posestnikom vsled njihovega skupnega in složnega dela. Vprašal sem jih, kako pa vedo, koliko vina ima eden ali drugi? To je lahko, so rekli, ker grozdje najprej stehatimo, in ko še zmerimo most, pa si še preračunimo, koliko pride na vsak kilogram oddanega grozdja. Pa saj tudi jabolka izbiramo. Na trg pride najlepše in najboljšje blago. Čudno, da bi se ravno pri grozdju zbal izbiranja in sortiranja.

Renske zadruge delajo v istem smislu že desetletja. Tam imajo skupne preše in kleti, kamor vinogradniki glasom dogovora pripeljejo na določeni dan svoje izbrano grozdje, ki se vsakemu posamezniku tako izpreža in izmeri, pričujoči kemik pa določi vsakemu mostu sladkor, kislino in ekstrakt, in vinogradnik dobi takoj na roko polovico ali dve tretjini mošne vrednosti, ki se je prej določila na običnem zboru, ostanek pa tega, ki je vse vino prodano. Celi vinarški okoliš delajo tako že leta in leta v najlepši slogi, in vsi so zadovoljni, in vinogradništvo prospeva. V Srbiji imajo že več sličnih združenj, ki delajo v splošno korist vinogradnikov, kakor n. pr. ena največjih, v Smederevem. Madžari in Rumuni deajo isto, in tudi pri nas bi morali začeti hoditi nova pota, kajti, pridelati je danes razmeroma lahko, toda prodati je težko. Lahko in z dobičkom pa se da prodati samo dobro blago, in za tako blago naj skrbé naše podeželske zadruge. Morda bi potem celo nastala kriza na vinskem trgu vsled — pomanjkanja kvalitetnih vin. Studirajmo to vprašanje; naj se nas ne loteva strah pred novim delom, ki ne bo tako težko, kakor ono ob času rekonstrukcije naših goric. Ne pustimo, da bi propadle naše lepe slovenske gorice in da bi se iz njih izselila tisocletna poezija, in bi zmanjkalo kruha tisočim, desetisočim družin.

Borza

26. septembra 1929.

DENAR

V današnjem deviznem prometu so se uveljavile devize: London, Praga in Trst, dočim je Dunaj popustil. Promet je bil srednjeznamen. V večini deviz je intervenirala Narodna banka, kajti le v devizi Trst je bilo zaključeno privatno blago.

Ljubljana. — (V oklepajih zaključni tečaj). Amsterdam 2280.50, Berlin 1352.50—1355.50 (1354), Bruselj 790.14 bl., Budimpešta 991.78 bl., Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 797.95—800.95 (799.45), London 275.31—276.11 (275.71), New York 56.72 bl., Pariz 222.58 bl., Praga 168.04—168.88 (168.44), Trst 296.40—298.40 (297.40).

Zagreb. Amsterdam 2280.50 bl., Berlin 1352.50 do 1355.50, Budimpešta 990.28—993.28, Curih 1094.40 do 1097.40, Dunaj 797.95—800.95, London 275.31 do 276.11, New York 56.72—56.82, Pariz 221.58—223.58, Praga 168.14—168.94, Trst 296.50—298.50.

Belgrad. Amsterdam 2281.50—2283.50, Berlin 1352.5—1355.5, Bruselj 788.64—791.64, Budimpešta 990.28—993.28, Dunaj 797.95—800.95, London 275.25—276.05, New York 56.62—56.82, Pariz 221.58—223.58, Praga 168.04—168.84, Trst 296.40—298.40.

Curih. Belgrad 9.1275, Berlin 123.65, Budimpešta 90.50, Bukarest 3.08, Dunaj 72.95, London 25.155, Madrid 76.65, New York 518.625, Pariz 20.31, Praga 15.36, Sofija 8.755, Trst 27.15, Varšava 58.225.

Dinar notira: na Dunaju (deviza) 12.52, (valuta) 12.4925, v Londonu, New Yorku in v Pragi neizpremenjeno.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 170 den., Ljublj. kred. zaklj. 123, Prašedion 860 den., Kred. zavod 170 den., Vevče 180 den., Stavbna 50 den., Šešir 105 den., Ruše 250—260.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 404.50—405.50, kasa 404.50—405.50, termini: 12. 413—415, 7% inv. pos. 84—85.50, agrari 58.50. Bančni pap.: Hipo 202—203 (202), Poljo 15.75—16 (15.75), Kredit 93 d., Jugo 81—83 (81), Lj. kr. 93 d., Medjun. 56 d., Prašed. 860—870 (865), Srpska 155—156 (155), Zem. 130—135. Ind pap.: Guttman 185—194, Slavonija 120—140, Slavov 97—100, Danica 120—131, Drava 400 d., Sečera 420—430, Osj. ljev. 210—220, Brod. vag. 130—138, Union 140—160 (145), Trbovlje 467.50—480, Vevče 132—134, Nar. šum. 40—45, Piv. Sar. 205 bl., Narod. mlin. 20 denar.

Belgrad. Narodna banka 8153, 7% inv. pos. 84—85, agrari 58.25—58.75, vojna škoda 403.50—404.50, 12. 414.50—413.

Dunaj. Podon-savska-jadranska 84, Wiener Bankverein 21.75, Bodeneredit 99.70, Creditanstalt 52.85, Escomptes. 21.85, Zivno 111.50, Union 24.90, Aussiger Chemische 260.40, Guttman 22.75, Mundus 180, Alpine 39.30, Trboveljska 59.25, Kr. ind. 36, Prager Eisen 439, Leykam 5.90, Rima Murany 110.75.

Les

Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno 7 vagonov brzojavnih drogov. Tendence mlačna.

Licitacija hrastovih debel v Pakracu je dala najvišjo ceno, ki je bila za 9% višja kakor začetna. Preplačevanje takorekoč ni bilo, ker je pričakovati tudi za veliko dražbo debel brodske imovinske občine v Vinkovcih. Ta je najvažnejša licitacija v državi.

Zanimanje za naš les v Španiji. V zvezi s sklenitvijo trgovinske pogodbe s Španijo se Španija zelo zanima za naš les. Leta 1928. smo izvozili direktno v Španijo za 2.4 milj. Din lesa od celokupnega izvoza 3.8 milj. Din, pa je treba vpoštevati, da je izredno mnogo lesa šlo potom italijanskega posredništva, ker je moral naš uvoz plačevati surtakos. Zlasti so zanima Španija za sledeče vrste: bukovino, hrastovino, dožice, celulozo, les za pohištvo itd. Zanimanje je vsekakor oživelilo in direktni izvoz v Španijo bo narastel, kakor bomo sploh konkurenčni na španskem trgu.

Zito

Položaj na svetovnem žitnem trgu, ki je bil zadnji teden od dne do dne slabši, se je zdaj naslovesel zopet uvrstil. Čikago in Budimpešta beležita boljše tečaje za pšenico in za druge proizvode. — Pri nas so ostale cene neizpremenjene, zlasti ker je izvoz šlepskega blaga prestal. Vendar je opaziti vedno živahnije zanimanje za koruzo, s katero je promet močno narastel. V ostalem pa ni nobenih izprememb.

V Ljubljani so notacije neizpremenjene.

Novi Sad. Vse notacije neizpremenjene. Promet: 5 vag. pšenice, 136 vag. koruze in ječmena, 2 vag. moke, 2 fizola, skupaj 145 vag.

Pišejo nam

S Svete gore nad Litijo. Odkritje spomenika padlim vojakom svetogorske fare. V nedeljo, dne 29. septembra, se bo slavnostno odkril spomenik padlim junakom fare Svete gore. Spomenik je zamislil in umetniško izdelal akad. kipar Tone Kralj, Ob 9 bo bral sv. mašo na prostem bivši vojni kurat Fr. Bonač, ki bo imel slavnostni govor. Po sv. maši bo darovanje za stroške spomenika, nakar bo spomenik odkril rez. poročnik Jože Zupančič, učitelj iz Litije. Sledile bodo deklamacije, žalostinke ter pesem »Oj Doberdoba«. O pomenu spomenika in o borcih, ki so pustili življenje za domovino v tujini, bode spregovoril domači župnik g. Nace Žganjar, ki si je za postavitev spomenika stekel največ zasluga. Po blagoslovitvi in molitvah za rajne bo slavnost zaključila rudniška godba, ki bo svirala tudi pri sv. maši. Prirediteljni odbor vabi k tej svečanosti vse rojake, bojovnike ter romarje, posebno pa one planince, ki jim Sveta gora nudi krassen razgled in postrežbo. Odhod iz Ljubljane z jutranjim vlakom ob 5.17 do Kresnice ter preko Vač mimo keltskih grobišč na Sveto goro. — Iz Litije. Po litijem trgu prav neprevidno kolosarijo biciklisti, vozarijo motociklisti ter dirjajo avtomobilisti. Res čudno, da se že ni pripetila kaka večja nesreča. Opozarjamo merodajne činitele, da poskrbe za ulične table, da po trgu avtomobili in motorna kola smejo voziti le z 10 km brzine. Vsi pa, ki vozarijo brez oblastvenega izpita, naj se strogo kaznujejo, da bo enkrat »poskušnih« voženj po trgu konec.

Iz Laškega. Okrajni cestni odbor obvešča voznike, da bo oblastna cesta Rimske toplice-Mišjold med Bregarjem in Blatinikom radi poprav na mostu v času od 1. do 8. oktobra za vsak promet zaprta. — Zadnji živinski sejem se je obnesel dobro. Našlo se je šest vagonov prodane živine. Prvi sejem bo sedaj v sredo, 23. oktobra.

Iz Slovenske krajine. Za kruhom. Tekon enega tedna je iz Slovenske krajine zopet odpotovalo v tujino 224 delavcev. Izmed teh se jih je odpeljalo 96 na Francosko v neko sladkorno tovarno, ostali pa so šli v Bačko, Banat in Vojvodino na spravilne sladkorne pese. — Novi profesorji. V ponedeljek zvečer se je v Murski Soboti sestala gimnazijski kuratorij. Razpravljal je v zadevi višjih razredov na gimnaziji. Med drugim je nastavljal pet novih profesorjev. Nastavljeni so gg.: Rudolf Murčič, Franc Capuder, Vinko Košak, Stanislav Novak in Franjo Onič. Službo nastopijo 1. okt.

Iz Zaječara. Prošnja. Katoliški cerkev v Zaječaru potrebuje teh-le predmetov: ciborij, velike slike sv. Jurja na platnu za veliki oltar, križev pot in harmonij. Mogoče bi se našel dobrotnik, ki bi pomagal te stvari nabaviti ali bi hotel vsaj po nižani ceni cerkvi odstopiti. Dopsi na Franca Pavliča, vojnega svečenika v Zaječaru.

*

Mežiška dolina

Sporoča se, da se je ustanovilo novo avtopodjetje med postajo Prevalje—Mežica—Crno s sedežem na Poljani pri Prevaljah in sicer Hrast. S tem podjetjem se je razvil zelo živahen promet po mežiški dolini in je sedaj redna vožnja tako od starega podjetnika kakor tudi z novim podjetjem zagotovljena. Omeniti je k temu tudi napredek v tem, da se je voznina ozi. taksa znatno znižala in so sedaj sledeče cene prevoza za osebo v glavnem na daljšo progo to je Prevalje—Mežica 10 Din, Mežica—Crna 8 Din, od Prevalj do Crne torej skupaj 18 Din, isto obratno.

Novo podjetje Hrast na Poljani je dalo, kakor se sliši tudi, za člane SPD proti predložitvi veljavne planinske legitimacije 25% popust in je ugodnost za planince še posebno važna. Pričakovati bi bilo to tudi od starega podjetnika g. Križnika na Prevaljah, ki bi s tem dosti pripomogel k razvoju tujeskega prometa v mežiški dolini, katere na zaostaja za Savinjsko ali Logarsko dolino po svoji romantiki in ustanovah. Da omenimo le svinčeni rudnik in njene naprave.

Upamo, da se z redno vožnjo sedaj pomnoži promet po mežiški dolini preko Koprivne na Solčavo in Logarsko dolino, ki je najkrajša pot za posetnike iz mariborske oblasti in je mogoč prevoz z avtom do Koprivne. Razvoj naj bo najiskrenejše pozdravljen.

Iz društvenega življenja

Stalna prosveta prirediti v nedeljo dne 29. septembra polnočni izlet na Skaručino. Odhod z gorenskim vlakom ob 11.40 dopoldne ali pa z avtom izpred »Figovca« ob 1 popoldne. Vlak se peljemo do St. Vida, z avtom do Tacna ali do Skaručine.

Šmartno pri Litiji. Kat. prosvetno društvo v Šmartnem pri Litiji otvori igralno sezono z igro »Za pravdo in srec«, ki je vzpizori v nedeljo dne 29. sept. ob 3 popoldne. Ob tej priliki nas bo društvo razveselilo z novimi kolisami in novim pomnoženim orkestrom.

Šahovski klub »Triglav« naznanja svojim članom in vsem prijateljem šaha, da se bo začelo v soboto dne 28. t. m. redno igranje v jesenski sezoni v klubovem lokalu v Narodni kavarni. Klub si je sestavil za novo sezono obširen program. »Triglav« je klub temu, da obstoja razmeroma kratek čas in klub temu, da so mu bili edina finančna podpora samo darovi poživiteljskih članov in pa nizka članarina, dokazal, kako pravilno razume svojo šahovsko poslanstvo. Klub se ni strahil velikih stroškov in si je nabavil veliko število šahov, šahovskih ur in pa strokovno literaturo, tako da lahko dobi v klubu vsak šahist vse kar rabi, da se izpopolni v šahu. Zato pa vabimo vse prijatelje lepe kraljevske igre, da vstopijo v klub in mu s tem moralno in materijalno pomagajo, da nadaljuje z začetnim delom v čast in korist slovenskemu šahu. Vpisovanje se vrši vsako soboto v klubovem lokalu v Narodni kavarni, članarina je nizka.

Budimpešta. Tendence utrjena. Pšenica okt. 21.20—21.33, zanj. 21.33—21.35, marec 23.80—23.95, zanj. 23.93—23.94, maj 24.65—24.88, zanj. 24.86—24.88, rž okt. 15.80—15.86, zanj. 15.80—15.81, marec 18.20—18.31, zanj. 18.30—18.31, koruza maj 17.90—17.45, zanj. 17.47—17.48.

Hmelj

Nürnberg. 26. sept. (Tel. »Slov.«) Kupčija je postala nekoliko mirnejša. Pripeljanih je bilo na trg 150 bal, prodalo pa se jih je komaj 100. Najbolj se je povpraševalo po hallertauskem in gorskem hmelju I. in srednje kvalitete. Hallertauski je imel ceno 55—75, drugi pa 38—55 mark. Tudi za srednji württemberski hmelj se je plačevalo po 55 mark. Razpoloženje in cene so ostale neizpremenjene.

Celje

✶ Poziv pevcem in pevkom! Drevi prične pevski zbor Katol. prosvetnega društva v Celju z rednimi pevskimi vajami. Pričetak ob 8 v I. nadstropju Orlovskega doma. Vsakdo, ki pride z dobro voljo in pevškega idealizma prožen, je iskreno dobrodošel. Pride pa naj že kar danes zvečer.

✶ Ne pozabite pravočasno kupiti vstopnic za drugo uprizoritev Gogoljeve komedije »Ženitev«, ki se vrši v nedeljo, dne 29. t. m. ob 4 popoldne v Narodnem domu. Komedija nudi toliko pristnega humorja in razvedrila, da poset predstave res toplo priporočamo.

✶ V nedeljo bo električni tok ukinjen radi snazženja transformatorja v mestu od 10 do 16. Tako sporoča mestna elektrarna. Prosimo Mestno elektrarno, da se ozira na to, da se vrši popoldne ob 4 v Narodnem domu gledališka predstava, za katero je treba vsaj pol ure prej že imeti na razpolago električno razsvetljavo. Sploh bi lahko vodstvo elektrarne malo pogledalo po časopisju in se oziralo na popoldanske prireditve.

✶ Gledališki abonma v Celju. Mariborsko gledališče, ki bo tudi letos prirejalo stalna gostovanja v Celju, razpisuje abonma na 15 predstav (od teh 10 dramskih in pet glasbenih). Abonma (ki znači precejšen popust napram dnevnim gledališkim cenam) se plačuje v petih zaporednih mesečnih obrokih, začeniši z oktobrom. — Cene abonmanu so sledeče: ložni sedeži v abonmanu se oddajajo le cele lože) pet obrokov po 75 Din v zadnjih ložah, 65 Din v srednjih, 50 Din v sprednjih ložah; parterni sedeži petkrat po 70, 60, 50 in 35, galerijski petkrat po 30 in 25. — Vpisi na abonma se sprejemajo v trgovini Goričan-Leskovek do sobte 28. septembra.

✶ Smrdljiva jajca je ukradel in prodal. V terek proti večeru je že bilo, ko je prišel k zasebnici Vok Alojziji na Sp. Hudinji mlad delavec Franc Košec ter ji ponudil in nakup 18 jajec. Vok je kupila 14 komadov po 1 Din, ker je verjela Košecu, da mu jih je dal v razprodajo neki njegov prijatelj. Ko so ostala Košecu še štiri jajca, jih je enostavno podaril navzočemu 8 letnemu Viljemu Grebeniku. Vokova je še isti dan hotela jajca rabiti, a v svoje začudenje je ugotovila, da so vsa jajca pokvarjena. Naznanila je čudnega prodajalca jajec policiji, ki je Košeca in njegovega prijatelja Verbiča prišla. Izgovarjata se, da sta v terek po končanem delu v Westenovi tovarni hotela iti prenočevati na skedenj posestnika Plahute na Sp. Hudinji. Ko sta si pripravljala ložišče, sta našla kup jajec, jih vzela ter hotela prodati. Izkupiček 14 Din sta si razdelila bratovsko na polovico. Da so jajca pokvarjena, nista vedela.

✶ Nevarno je srečati Westenovega delavca Franca. To je izkusil devljarski pomočnik Oberčkal Blaž iz Gaberja. V sredo kmalu po 8 se je Oberčkal vračal od dela po Novi cesti proti svojemu domu. Pa sreča Franca, ki ga ni poznal. Z njim je bil še neki drugi dečko. Brez vsakega povoda je Franca Oberčkala nahrulil, češ, da krivo hodi. Ko mu je Oberčkal mirno odgovoril, da to ni res, je Franca pobral kamen in ga z besedami »Boš bežal« zalutal Oberčkalu v meča, vendar mu ni s tem storil kaj hudega. Nato je divjak iztrgal iz bližnje Vevrove ograje lato in bi bil gotovo Oberčkala namlatil, da se ta ni z begom rešil. Ko so Franca prijeli, je pravil, da je napadel Oberčkala radi tega, ker ga je ta v tovarni med delom nekaj obrekoval. Izkazalo pa se je, da Oberčkal sploh z njim nikdar v tovarni delal ni.

Sveta življenje in vrvenje

Od poročevalca do diktatorja

Budimpeštanski listi obširno pišejo o najnovejšem prevratu v življenju Jožefa Pogányja, bivšega ljudskega komisarja madjarske sovjetske republike, katerega so sedaj radi njegovih velikih goljufij odstranili od vodstva komunistične stranke v Ameriki. Neslavni konec »rdečega Napoleona« živo zanima madjarsko javnost, ker je Pogány zelo dobro znan iz časa madjarske sovjetske revolucije.

Njegov življenjski roman je v resnici burjen. Začetek kariere tega največjega političnega sleparja v madjarskem javnem življenju sega v čas pred vojno, ko je vstopil v uredništvo »Friss Ujsaga«, kjer je bil nekaj časa lokalni reporter. Med vojno je pošiljal s fronte svojem listu dolge dopise, v katerih je povečeval zmage madjarsko-avstrijskega imperijalizma. Neposredno po vojni se je Pogány pretvoril v socialističnega glasila »Nepszava«... Kmalu pa je spoznal, da v mladih socialističnih vodah zanj ni obstanka. Zato je začel organizirati vojske, ki so prihajali s fronte. Tedaj je na Madjarskem vladal Karoly. Z oboroženimi tolpami je Pogány prirejal demonstracije proti vladi, tako da je končno prisilil ministra za narodno brambo, da je odstopil. V svojih vojaških četah je uredil sovjetske in preko njih vršil pritisk na madjarske meščanske časopise in nekatere prisilil, da so čisto utihnili. Nekoč je s svojimi tolpami navalil na uredništvo »Pesti Hirlapa« in razdeljal tudi tiskarno tega lista.

Ko je na Madjarskem izbruhnila sovjetska revolucija, je bil Pogány že pravi rdeči diktator. Bela Kun mu je v madjarski sovjetski vladi najprej poveril portfelj ljudskega komisarja za prosveto, kmalu nato pa je Pogány postal rdeči minister za vojno. Čim je postal minister za prosveto, je Pogány v eni svojih prvih naredb odredil, da se mora po vseh madjarskih gledališčih igrati njegova drama »Napoleon«, katero so pred vojno vse gledališke uprave zavrnile. Kot rdeči minister za vojno je Pogány takoj organiziral svoje vrhovno poveljstvo na obrežju Blatnega jezera, v Sofioku. Vila, v kateri je bilo vrhovno poveljstvo in štab madjarske rdeče vojske, je kmalu postala pozorišče ostudnih orgij, medtem ko so madjarske delavske množice strdale.

»Rdeči Napoleon«, kakor so ga imenovali v sovjetski Madjarski, je kmalu moral bežati, ko je propadla republika Bele Kuna. Pogány se je umaknil na Dunaj, kjer se je ponovno lotil pisanja in začel izdajati komunistični tednik v madjarskem jeziku. Pa tudi tu ni dolgo zdržal, marveč skupno z Belo Kunom bežal v Rusijo, kjer je našel milost v očeh poglavarjev ruske komunistične stranke. Dosegel je, da ga je moskovska vlada poslala v Newyork, da tam organizira komunistično gibanje. V Newyorku se je Jožef Pogány pretvoril v Johna Pipperja in začel izdajati razne komunistične liste v vseh jezikih. Za to svoje delovanje je dobival iz Moskve ogromne vsote denarja, ni pa nikdar nikomur tolagal računov, za kaj je denar potrošil. Tudi njegova »akcija« ni imela nobenega uspeha.

Končno je tudi Moskva spregledala in pozvala Pogányja, da se vrne v Rusijo. Pogány pa seveda ni bil tako nespameten, da bi svoje razkošno življenje v Moskvi zamenjal s celico v ruski »čeki«. Odgovoril je na ta poziv, da mora potovati v Mehiko in na Korejo, kjer je njegova navzočnost nujno potrebna za izbruh revolucije. Ker Pogány ni prišel v Rusijo, so poslali sovjeti preiskovalno komisijo, ki je ugotovila, da se »rdeči Napoleon« niti ganil

ni iz svoje buržujске prestolice, kjer je živel prav po vzorcu najbolj okostenelih buržujev.

Komunistični odposlanci iz Moskve so ugotovili, da je Pogány vse ogromne vsote, ki mu jih je pošiljala Moskva za komunistično propagando, porabil za to, da sam sebi zagotovi komunistični raj: živel je po zgledu ameriških milijonarjev. Zapretili so mu, da ga bodo izročili ameriškim oblastem z ovadbo, da je goljufal, ako ne gre v Moskvo, da se tam opraviči. Pogány se pa ni dal oplašiti. Odgovoril je, da bo isti hip izdal ameriškim oblastem neke važne dokumente, ki se nahajajo v njegovih rokah in ki grdo kompromitirajo voditelje komunizma v Ameriki. Ameriški komunisti so prišli v škrince in so izbrali manjše zlo: pustili so Pogányja na miru in enako svetovali tudi moskovski vladi. Ruski komunisti niso mogli drugega storiti, kakor da so to »garjevo ovco« vrgli iz svojega hleva. Pogány seveda ni bil prav nič žalosten, ker so ga izbrisali iz stranke. Ostal je v Newyorku, kjer zapravlja denar, ki mu ga je poslala Moskva, da v deželi zlata in dolarjev širi Ljeningov nauk.

Prvi Francozi zapuščajo Porenje. Odhod francoskih čet iz Koblenza s trikoloro na čelu.

Borba za milijonsko zapuščino

Pariz ima zopet svojo senzacijo. Pravkar se je namreč pričel proces radi zapuščine slavne, nekoč po celem svetu znane plesalke Goby Deslys, ki je pred sedmimi leti umrla. Zapustila je imetje v vrednosti dveh milijonov dolarjev. In za to milijonsko dedščino se poteguje 25 družin, od katerih jih je 20 iz Francije. Največ upanja imata družina Carie iz Marseillea in družina Navratil iz Madjarske. Goby Deslys se je mudila večji del svojega življenja v Parizu, a nikdar ni nikomur ničesar omenila o svoji rodbini, samo včasih je namignila, da izhaja iz kraljevske hiše. Za časa svetovne vojne se je mudila v Londonu, a tam jo je nekoč ovadil, da je Madjarka. S pomočjo svojega prijatelja se ji je posrečilo, da je pobegnila v Pariz, kjer je imela mnogo zaščitnikov, ki so jo obvarovali izгона. Njen najboljši prijatelj je bil portugalski ekskralj Manuel, od katerega je dobila večino svojega dragocenega nakita. Ze sam ta nakit je vreden več milijonov. V Parizu pričakujejo z največjim zanimanjem, komu bodo pripadli milijoni Goby Deslysove.

Opičja zgodba

V neki stari hiši v Budimpešti živi že dolgo vrsto let gospodična Helena pl. Turchanyi. Stara samica ima več sob, ki so starodavno opremljene in katere pospravlja sama. Po navadi starih samotnih žen ne mara slišati o služkinji in rajši prebiva čisto sama v velikem stanovanju.

Čisto sama pa tiha, stara gospodična vendar ne preživlja svojih dni: Ima namreč veselje do življenja in v njenem stanovanju dobiš pagaje, kanarčke, mačke in lepo, mlado opico. Enakomerno je potekel dan za dnevom v življenju stare gospodične, dokler nedavno ni prišlo do neprijetnega iznenadenja: gospodična pl. Turchanyi je namreč prejela od policijskega komisarijata poziv, da se mora določiti dan zglasiti na komisarijatu, ker je osumljena tatvine. Lahko si mislimo, kako se je stara gospodična, ki vse svoje življenje ni imela prav ničesar opraviti z oblastmi, prestrašila. Prišla pa je točno na komisarijat, kjer so ji sporočili, da jo je vdova nekega generalnega ravnatelja, ki stanuje poleg nje, ovadila radi tatvine.

Gospodična pl. Turchanyi od osuplosti ni mogla niti spregovoriti, posebno še, ko je policijski uradnik prebral ovadbo. V tej ovadbi jo je omenjena vdova osumila čisto navadne tatvine. — Trdila, da ji je že delj časa kradla razne stvari, pa je potrpehla, sedaj pa ne more več, ker ji je izginila dragocena zlata doza za cigarete. Na vprašanje policijskega uradnika, če more svoje trditve tudi dokazati, je odvr-

Krishnamurti v Evropi. V Berlin je prispel indijski teozof Krishnamurti, katerega smatrajo njegovi pristaši za Budo, ki da je že tretjič prišel na svet, da odreši človeštvo.

po nekaj minutah se je ta vsedla na svoj stari prostor, segla po nastavljenem predmetu in ga skrila na nazidek za zaveso. Obe dami sta nato — seveda veliko bolj počasi kakor opica, zlezli do skrivališča. Vdova je od veselja zakričala, zakaj zagledala je tam svojo dragoceno zlato dozo. Stara gospodična pa je našla številne predmete iz svojega stanovanja, ki so ji na zagoneten način izginili. Seveda je vdova generalnega ravnatelja umaknila ovadbo in se opravičila. Opica pa je zapravlja svojo prostost in je bila odslej priklenjena na verižici.

Krvave volitve v Mehiki

130 mrtvih.

Iz Newyorka poročajo, da je bilo pri volivnih nemirih v Veracruz (Mehika) ubitih 150 oseb, nad 100 pa ranjenih. Volivni boj se je vršil med Vasconcelisti in revolucionarno stranko. Predsednik Portez Gil je odredil obsežno preiskavo, ki je dognala, da je za nemire odgovorna revolucionarna stranka. Med povzročitelji poboja se nahajajo tudi zelo visoke mehiške osebnosti.

Letalska misija Lindbergha

Iz Havane poročajo, da je tja dospel z avijonom polkovnik Lindbergh. To je prva etapa zračnega poleta, katerega je nastopil Lindbergh v srednjo in južno Ameriko. O tej priliki bo posetil tudi predsednike 16 različnih vlad srednje in južne Amerike, da se pogaja z njimi za ustanovitev zračnega prometa med njimi in Zedinjenimi državami. Lindbergh leti na velikem avijonu. Z njim potuje tudi njegova žena, ki ga stalno spremlja na vseh njegovih poletih. Razen tega se nahaja na aeroplanu še posadka štirih mož.

Ravnatelj kaznilnice obiskuje celice svojih »gostov«. Ko je vstopil k nekemu težkemu zločincu, ta nasproti predpisom ni vstal.

»Vi morate vstati,« je dejal ravnatelj, »če pridem k vam.«

»Oho,« je odvrnil jetnik, »od kdaj pa, jaz sem vendar obsojen na sedenje!«

*

»Natakar, zakaj je pa danes porcija trikrat manjša, kakor včeraj?«

»Kje ste pa včeraj sedeli?«

»Tam pri oknu.«

»Čisto v redu, gostje pri oknih dobivajo vedno večje porcije — radi reklame.«

Otvoritev medparlamentarne trgovske konference v Berlinu. 260 parlamentarcev iz vseh držav sveta — izvenemši Rusije in Združenih držav — je prišlo v Berlin na medparlamentarno trgovsko konferenco, ki je oficijelna zastopnica parlamentov. V svojih vsakoletnih zborovanjih je že znatno pripomogla k poenotenju trgovskih zakonov in odredb. Slika nam kaže otvoritveno sejo.

Naval na hranilnico. Frankfurtska splošna zavarovalnica je propadla. Kmalu so se razširile vesti, da je pri tem močno oškodovana tudi hranilnica v Frankfurtu. Posledica je bila ogromen naval vlagateljev na dvajset družnic te hranilnice. V dveh dneh so vlagatelji dvignili nad tri milijone mark (42 milijonov dinarjev). V dokaz, da so te vesti brez vsake podlage, je hranilnica pripravila 30 mil.

Za duha in srce

Anatol Lunačarski

»Die literarische Welt« prinaša o pravkar odstopljenem sovjetskem prosvetnem komisariju sledečo beležko: Anatol pl. Lunačarski, pesnik, politik in novinar, pripada najstarejšemu letniku komunistične stranke. Pred vojno je prebival kot emigrant v Leningradu v Parizu, kjer se je živel kot poročevalec ruskih liberalnih listov. Kot prvi teoretik je uporabljal marksistično teorijo v umetniških zadevah. Kot podlistnik in kritik je slovel že v carski dobi, njegova politična kariera se je pa začela šele z Leningradom zmagovito v oktoberski revoluciji. Ljenu je svojemu staremu sodruku zaupal že v prvih oktoberskih dneh prosvetni komisariat. Lunačarski je bil v sovjetski vladi zastopnik intelektualnega sloja in edini absolutni izvedenec v umetniških in slovstvenih vprašanjih. Rade svoje vneze za umetnost je prišel že v prvih dneh oktobra z vlado v konflikt. Ko je med prvo moskovsko vstajo obstreljevala rdeča armada zgodovinski del Kremlja, je zagrozil Lunačarski s svojim odstopom, če bi se to »barbarsko uničevanje zgodovinskih zakladov« ne nehalo. Danes, enajst let po revoluciji, so se vloge menjale in nekdanji branitelj zgodovinskih zakladov je bil odstavljen, ker je ukazal podreti čez noč zgodovinsko-versko znamenje Moskve, znamenito kapelo Iverske Matere božje.

Politični vpliv Lunačarskega je bil vsikdar neznamenit. Le umetniško, slovstveno in gledališko polje je bilo od početka revolucije popolnoma v njegovi oblasti. Delo bivšega prosvetnega komisarija so vse socialne ustanove v prid umetnikom, sedanja umetnostna zakonodaja in celo sedanja umetniška usmerjenost in struja v sovjetski Rusiji. Lunačarski se je poskušal tudi kot dramatik. Njegovi najuspešnejši igrski sta »Krajevski brivci« in »Don Quichote«. Večino njegovih dekadentno-mističnih pesnitev in dram je pa tudi ruski oficijelni tisk sprejel dokaj hladno. Lunačarski je bil poslednji literat v sovjetski vladi, ki je bila v oktoberskih dneh sestavljena po desetih enajstih iz samih pisateljev. Na njegovo mesto je postavljen kot vrhovni gospodar umetnosti vojak Bubnov. Literat je moral odstopiti v prid vojaku.

Ljubljanska drama:

Ibsen: Strahovi

Skoraj ob vsaki uprizoritvi Ibsenovih dram smo ugotavljali, kako se je Ibsen oblikovno in duhovno odmaknil od današnjega okusa in da postaja samo klasič, bolj občudovan kakor živ. Tudi »Strahovi«, ki jim nihče ne more odrekati, da obravnavajo važna, življenjska vprašanja, so kljub učinkovitim dogodkom postali okorni in retorična oblika duhovnih obračunov tako očitna, da tehnika dela plava na površju in je tudi še tako močna igra ne more zakriti. Povsod vidimo: tu je teorija tega, tam onega vprašanja, tu pisatelj podira to, tam ono avtoriteto. Povsod sta doktrinar in dramatik. Tudi analitična tehnika, največja Ibsenova moč, nas ne premami, kajti tisti veliki del drame, ki je dvajset ali še več let pred končno katastrofo in ga pisatelj mora neprestano eksponirati, je za nas že epika, na odru neunikovita snov in ostane nam samo še drama usodne situacije in zadnjega odločilnega koraka. Odrsko osredotočenje življenja za toliko let nazaj se ne more zgoditi brez neke skoraj neverjetne nudnosti. Tako vidimo tudi v »Strahovih«, da je družba petih oseb, gospe Alvingove, njenega sina Osvolda, Regine, pastora Mandersa in mizarja Engstrandu preveč teoretično od vseh strani utemeljena, da bi mogla poganjati žive dramatične plesove. Kljub temu so »Strahovi« s svojo brutalno družinsko tragiko še zelo popularno delo in za današnje gledališče ne docela brezplodni. Gre za to, da se ta ostareli teoretični realizem, ki kljub svoji naturalistični osnovi vendarle kot

močan simbol človeške tragike sega v naše srce, tako oživi in res človeško pretolmači, da nam ni studijski predmet, temveč vsaj živ spomin človeške revščine.

To se mi zdi, da je naša predstava pod vodstvom ge. Marije Vere dosegla. Ob avtorjevem tekstu smo doživljali tudi trenutke sočutja in izza igre posebejnih problemov so mnogokrat stopili živi ljudje. O vseh osebah to lahko rečemo. Preko tega predstava ni šla: solidno vodstvo in solidna igra se je afektiranosti izogibala in to je predstavo napravilo nekoliko hladno. Zgolj tehnične vezi in proteze v igri bi bilo mogoče bolj zakriti — toda v celoti najdemo krepke poteze v vseh stvaritvah. Ga. M. Vera, ki je igrala gospe Alvingovo, je zgradila svoj lik na dostojanstvu, prosvetljenosti in požrtvovalnem materinskem čuvstvu. V začetnem prizoru je ušla preko zmernosti, nato pa je igro vzdržala v dobri umerjenosti in iskrenosti. Osvold G. Debeve je bil studijski predmet; podan je v zelo nazorni, estetično pretežki mimiki, v točnem, svojevrstnem artikularnem govoru. Toda rajši imam njegove reči. Zdi se, da se kot igralec ne počuti dobro. Rečena ge. M. Danilova je povečini zadovoljevala, g. Levar se je kot pastor Manders junaško boril s svojo papirnato vlogo in ji dal precej življenja. Engstrand g. Kralja, najmanj vabljiva vloga, je preveč spominjal na svoje komične vloge in bi bil mnogo boljše, če bi manj veslal z rokami. V splošnem bi pripomnil, da se pri nekaterih igravcih spet kažejo pojavljajo koncem stavkov kadence ljubljanskega dialekt, kar bi je tudi v obraz, ne samo za uho.

DROBIZ IZ BELGRADA.

Prve dni oktobra bo krstna predstava »Misteriozna Kaniča« Josipa Kulundžića, ki je pred dvema leti izšel v knjigi. Zanimivo je, da bo dramo režiral avtor sam. Sicer je pa Kulundžić več let delal v zagrebškem gledališču in je tudi v inozemstvu potanko studiral moderno dramsko režijo. »Misteriozni Kaniči« je reporterska drama z zgodovinskim ozadjem. Obdelava slučaj velike podobnosti italijanskega profesorja Canella in tipografa Brunierja. Isto snov je za Kulundžićem vzel poznani italijanski dramatik Pirandello, ki prav sedaj piše dramsko delo iz nje.

Lani so ruski upodabljajoči umetniki osnovali svoje društvo, letos v novembru pa bodo razstavljali. Predstavljenih bo čez desetine emigrantskih umetnikov, ki žive po vseh evropskih državah. To bo prva tovrstna izložba sploh in gotovo zelo zanimiva.

Casopis za zgodovino in narodopisje zv. 3—4, ki ga izdaja Zgodovinsko društvo v Mariboru, prinaša sledeče članke: V. Burian: Josip Dobrovsky; Fr. Baš: Maribor (Mestna meja); I. Kotnik: Slovenski rokopiis z Leš pri Prevaljah iz sredine 18. stoletja; I. Glaser: K bibliografiji Zupančičevih spisov. Sledijo izvestja, kjer poročajo I. Kotnik o Ivanu Vrbanu-Zadravskem in njegovi dobi, I. Mravljak o Mariboru 1257-9 in 1272, F. Plešić pa o Miklošičevem prevodu »Lipe« Jana Kochanowskega, nato pa ocene raznih na domačem in svetovnem knjižnem trgu izšliih novosti. Opaža se zlasti v tekočem letu, da se zanimanje za Casopis med našo inteligenco vsebolj veča, o čemer priča rastoče število članstva, pa tudi sotrudnikov. »Casopis« je svedok neumornega dela mariborskih kulturnih delavcev za obogatitje in povzdigo slovenske znanosti.

Nova Evropa, št. 7, 26. septembra 1299 objavlja članek N. Politca o rajnem Hinku Hinkovici. Bogdan Radica referira o mladem Kitaju. Zelo zanimiv so pogledi Aleksandra Maklječeva, profesorja ljubljanske univerze in prvrednega strokovnjaka za zaščito mladine pred grodn literaturo. Pavle Arkočenski prikazuje v par obrisih Čehova.

Programi Radio-Ljubljana:

Petek, 27. sept.: 12.30 Reproducira glasba (Havajski kitaristi). — 13.00 Casovna napoved, borza, reproducira glasba (Hich. Tauber); 13.30 Iz današnjih dnevnikov. — 17.00 Koncert radio-orkestra: Theimler: Mali Inge; Baynez: Destiny; Keller Bela: Vesela uvertura; Urbach: Iz Mozartovega kraljestva; Engel Berger: Enkrat v letu. — 19.30 Gospodinjska ura: Narodna vzgoja in narodni ponos našega ženstva. ga. Marica Bartolova. — 20.00 Grillparzer: »Ljubezni in morja valovi«, tragedija (člani Ljudskega odra). — 21.30 Koncert radio-orkestra. — 22.00 Casovna napoved in poročila.

Drugi programi:

Petek, 27. septembra.

Belgrad: 12.10 Plošče — 20.00 Sprehod po Maroku, zemlji upornikov — 20.30 Prvi večer violinskih sonat — 21.35 Cas in dneve vesti — 21.45 Zgode in nezgode. Radio koserija — 22.25 Radio-kvartet. — Zagreb: 17.15 Popoldanski koncert — 20.35 Koncertni večer Zdenke Pachter (klavir) in Gustava Gruber (viola). — Varšava: 18.00 Koncert mandolin — 20.30 Simfonični koncert. — Budapest: 17.45 dlomki iz operet — 19.45 Godalni kvartet Waldbauer-Kerpely, nato ciganska godba. — Dunaj: 11.00 Dopoldanska glasba — 16.00 Popoldanski koncert — 17.50 Violinski sonate — 20.00 Koncertni večer. — Milan: 12.30 Radio koncert — 17.00 Radio-koncert — 20.30 Simfonični koncert — 22.55 Poročila in koncert. — Praga: 16.30 Komorna glasba — 20.00 Drama v studiju: Dr. Kubka: Sv. Venceslav — 22.20 Vojaški orkester. — Langenberg: 16.55 »Gozd šumi«. Mladinska ura — 17.35 Večerni koncert — 20.00 Večerna glasba — 20.45 Plesi in burke iz prejšnjih dni. — Rim: 13.15 Radio trio — 17.30 Vsakodnevni koncert — 21.00 Leharjeva opereta »Frasquita«. — Berlin: 14.00 Plošče (od najresnejšega do najsmehnejšega instrumenta) — 16.30 Orkestralni koncert — 19.30 Klavir — 20.30 Neapeljske pesmi — 22.30 Iz operet. — Katowice: 20.00 Anda Kitchman poje (sopran) — 20.30 Simfonični koncert. — Toulouse: 18.00 Plesna glasba — 19.15 Koncert — 21.00 Instrumentalna glasba: odlomki iz oper, simfonije, razne orkestralne točke. — Stuttgart: 20.00 Wilnerjeva opereta v 3 dejanjih: »Rože iz Floride« — 22.30 Zabavni koncert. — Torino: 17.00 Radio kvartet — 19.15 Radio-kvintet — 20.30 Prens iz Milana. — M. Ostrava: 18.00 Prens iz Prage — 22.20 Vojaška godba.

Iz zakonskega studija.

Mož ženi, ki mu čita »levite«: Draga moja, ker radi tvoje oddaje ne morem zaspati, ti pripočnem, da skrajša dolžino valov svojega jezika in konča današnji program!

Sport

RAZNE SPORTNE VESTI.

V nedeljo se igra zadnje kolo tekem za državno prvenstvo. Srečajo se v Zagrebu Gradjanski in Hajduk, v Belgradu pa BSK in Hašk. V Zagrebu nastopita bivši državni prvaki in letošnji najresnejši tekme za naslov prvaka. V zadnjih dveh tekmah se Hajduk ni pokazal v najboljši formi in je le s srečo odnesel točke. Gradjanski je v stanu presenetiti in ni izključeno, da bivši prvak zaustavi Hajduka, ki ne sme izgubiti ne ene točke. Tekma v Belgradu gre pa za drugo mesto. Ako zmagata BSK, mu je drugo mesto sigurno, in so mu izglede na prvenstvo večji. Odigrati mora še dve tekmi, ki sta bili razveljavljeni in sicer proti Hajduku v Splitu in Jugoslaviji.

Stanje državnega prvenstva je naslednje: 1. Hajduk 6 iger, 10 točk; Hašk 7 iger, 7 točk; BSK 5 iger, 6 točk; Jugoslavija 7 iger, 6 točk; Gradjanski 7 iger, 3 točke. To poslednje kolo bodo sodili v Zagrebu g. Šneler (Ljubljana), v Belgradu pa g. Göbel (Dunaj). Nazglavnejšo tekmo vodi ljubljanski sodnik.

Reprezentanca Jugoslavije igra prihodnjo nedeljo v Bukarešti z Rumunsko za balkanski pokal. Moštvo bo sestavljeno po večini iz belgrajskih igralcev z Mihelčičem v vratih.

PRIPRAVE ZA ZIMSKO TUJSKO-SPORTNO SEZONO.

IZSS se že pripravlja za zimo in sezono. Na njegovo pobudo je že 8. septembra sklicalo ministristvo za trgovino na Bled vse zainteresirane. Ob tej priliki so se določile splošne smerice za delo v zimski sezoni. V nedeljo, 22. t. m., se je vršil že drugi sestanek, ki so se ga udeležili zastopniki velikega župana ljubljanskega, komisarija oblastnega odbora, Putnika, Zveze za tujski promet, SPD, županstva Bleda in Bohinja ter tujkoprometnih in smučarskih društev na Bledu, v Bohinju, Mojstrani, Kranjski gori in Jesenicah kakor tudi zastopniki hotelirjev. Konferenco je vodil predsednik JZSS dr. Pirc. Iz obsežnih poročil in debat posnemamo, da se JZSS zaveda svoje naloge ter da je vse delo v največjem razmahu. Ugotovilo se je, da bo število kurjenih sob za zimske obiskovalce postojank, hotelskih, zasebnih, določile cene za nje, za kurjavo, poskrbeli stalni smučski tečaj, smučski vodniki, izdelal se bo pregled vseh izletov in tur iz posameznih izhodišč, organizirali se bodo daljši in krajši skupni izleti, uredila se bo vremenska služba. Vse cene bodo temeljile na sporazumu, onemogočilo se bo vsako pritiravanje JZSS bo izdal za zimsko sezono skupen prospekt za vsa zimska letovišča v Gorenjski, dalje popolen zimski sportni program. Oboje bo izdano tudi v nemškem jeziku. Skušalo se bo napraviti več umetnih dr. lišč, smučske skakalnice se bodo pravočasno uredile in popravile. Predelal se je program naše prve mednarodne zimskosportne tekme na Bledu in Bohinju. Večina udeležencev se bo nastanila na Bledu, kjer bo tudi svečan banket ter razdelitev nagrad. Na Bledu bodo drsalne, v Bohinju skakalne tekme, dočim bodo smučke tekme prirejene deloma na Bledu, deloma v Bohinju. Po končanih tekmah bo več smučskih izletov v Alpe, zlasti proti Kranjski gori. Radi omejenega števila kurjenih sob se bo propaganda razvila v glavnem samo v državi, v inozemstvu deloma. — Konferenca je potekla v ugodnem razpoloženju, vsi udeleženci so pokazali voljo za delo.

Službeno iz LNP. (Kazenski odbor). Danes v petek, 27. t. m. ob 19 uri v maji dvorani »Delavske zbornice« (Miklošičeva cesta) seja kazenskega odbora. Gg. odborniki se naprošajo, da seji sigurno prisostvujejo. — Na to sejo se vabijo naslednji igralci: Ozebek Karl (Svoboda), Zor Ivan (Jadran), Marjetič Anton (Krakovo), Strnad Franc (Natakar), Pečar Rudi (Slovan), Brvar Ivan (Jadran) in Koser Artur (Svoboda). — Iz seje poslovnega odbora 25. t. m. — M. O. v Mariboru se poziva, da izbere igršča za prv. tekme jesenske sezone danes v petek v prisotnosti delegatov marib. klubov, ki posedujejo lastna igršča, v kolikor ni to že storil — tozadevno pismo sledi. — Tajnik II.

Razpis lahkotletskega meetinga v Mariboru. Dne 1. nov. priredijo I. SSK Maribor, SK Rapid in SK Zeleznica na igršču SK Rapida skupni lahkotletski meeting. — Razpisane so sledeče discipline: Gospodje: tek 100 m, 800 m, 3000 m, disk, krogla, skok v daljavo, skok v višino, stafeta 4x100; junorji: tek 200 m, skok v daljavo; dame tek 60 m, krogla, skok v daljavo, skok v višino. — Prijave sprejme do 25. oktobra trgovina Sport-Roglič na Grajskem trgu. Prijavnina znaša 5 Din za osebo in 3 Din za disciplino. Zadnji rok je 31. okt. ob 12 proti dvojni prijavnini.

Nogometne prvenstvene tekme v Mariboru dne 29. t. m. sodijo: g. Fischer SK Rapid:SK Svoboda ob 10 na igršču SK Rapida; g. Nemec Maribor res.:Zelesničar res. ob 13.30 in g. Vodišek (Ljubljana) Maribor:Zelesničar ob 15.30 na igršču SSK Maribora.

NEMSKI LAHKOTLETSKI REKORDI.

Seznam zaključen 10. septembra 1929.

Ze zadnjič smo jih nekaj navedli in smo povedali, da so bili nekateri že zopet zboljšani. V sledečem seznamu so tudi ti rekordi navedeni. Od 54 rekordov jih je bilo v zadnjih mesecih zboljšanih 20; lani jih je bilo zboljšanih 17. Od vseh rekordov v teku, ki jih je 34, nista bila od leta 1924 dalje, zboljšana samo dva, na 50 metrov in na 40 km. V sunkih in metih so nemški atleti zelo napredovali; vsi sedanjí rekordi so iz let 1928 in 1929. Nikamor naprej ne pride skok v višino, velja še zmeraj Pasemannov rekord 1.923 m iz leta 1911. — Z moškimi vstrie so tudi ženske zelo napredovale, skoraj vsi njih uspehi so mednarodno prvovrstni.

Moški rekordi

Teki:

50 m 5.4 Houben l. 1924,
100 m 10.4 Körnig l. 1926,
200 m 20.9 Körnig l. 1928,
300 m 34.2 Houben l. 1927,
400 m 47.8 Büchner l. 1928,
500 m 1:03.6 Peltzer l. 1926,
800 m 1:51.6 Peltzer l. 1926,
1000 m 2:25.6 Peltzer l. 1927,
1500 m 3:51.0 Peltzer l. 1926,
2000 m 5:34.0 Walpert l. 1926,
3000 m 8:35.3 Boltze l. 1928,
5000 m 15:00 Kilp l. 1929,
7500 m 23:26 Dieckmann l. 1929,
10 km 31:57.4 Petri l. 1929,
15 km 48:50.6 Husen l. 1928,
20 km 1:07:51.0 Pürsten 1925,
25 km 1:27:03.1 Helber l. 1928,
40 km 2:36:56.2 Hempel l. 1924,
42.2 km 2:41:09.9 Reichmann l. 1926,
1 ura 18:21.1 km Husen l. 1928.

110 m lese 14.7 m Troßbach l. 1929,
200 m lese 24.6 m Wichmann l. 1928,
400 m lese 54.8 m Peltzer l. 1927,
4x100 m 40.8 m SC Charlottenburg l. 1929,
10x100 1:47 Berliner Sport Klub l. 1927,
3x200 m 1:05 Eintracht-FKFT l. 1929,
4x400 m 3:17.2 Teutonia-Berlin l. 1928,
4x800 m 7:54.8 Teutonia-Berlin l. 1929,
4x1500 m 16:25.8 Teutonia-Berlin l. 1929.

Skoki:

Na daljavo 7.645 Dobermann l. 1928
V višino 1.923 m Pasemann l. 1911
Ob palici 3.99 Wegener l. 1929

Sunki in meti:

Krogla enoročno 16.11 m Hirschfeld l. 1929
Krogla obojoročno 27.96 Hirschfeld l. 1928
Diskos enoročno 48.775 Hoffmeister l. 1928
Diskos obojoročno 80.37 m Hünchen l. 1928
Kopje enoročno 64.915 m Molles l. 1929
Kopje obojoročno 103.88 m Stoscheck l. 1928
Kladivo 40.05 m Mang l. 1928
Desetoboj: 585 točk Weiß l. 1929

Zenski rekordi.

100 m 12.1 Gelius l. 1929
200 m 25.8 Schmidt l. 1928
800 m 2:16.8 Radtke l. 1928
4x100 m 49.5 S. V. 1860 München l. 1929
80 m lese 12.4 Becker l. 1929
Skok na daljavo 5.69 m Grieme l. 1926
Skok v višino 1.545 m Motte l. 1928
Krogla enoročno 12.85 m Heublein l. 1929
Krogla obojoročno 21.47 Jungkunz l. 1929
Kopje enoročno 38.39 m Hargus l. 1928
Kopje obojoročno 57.05 Haux l. 1929
Diskos enoročno 38.43 m Reuter l. 1926
Diskos obojoročno 53.98 m Luxem l. 1927
Met žoge 82.50 Groth l. 1929.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 27. sept.: Zaprtlo.
Sobota, 28. sept.: VELIKA ABECEDA. Izven.
Nedelja, 29. sept.: FAUST. Izven.
Ponedeljek, 30. sept.: Zaprtlo.

Leopold Kovač, znani slovenski tenorist, proslavi 25 letnico oderskega udeleževanja v prvi polovici novembra v ljubljanski operi. Za jubilejno predstavo si je izbral opero »Prodano nevesto«, kjer bo nastopil v svoji najboljši vlogi Vaska. Predstava obeta poleg jubilara zelo zanimivo zasedbo prvih partij, nakar opozarjamo že danes vse ljubitelje slavljena in gledališča.

»Velika abeceda«. Opozarjamo na današnjo prvo reprizo te izredno uspele komedije. Zavoljo velikega zanimanja, ki ga je vzbujala ta ljubka in humorna igra pri občinstvu, se ponovi »Velika abeceda« v soboto izven abonmaja po običajnih dramskih cenah.

V nedeljo zvečer se ponovi izven abonmaja Goethejeva tragedija »Faust« z gospo Nablocko, Levarjem in Skrbinkom v glavnih vlogah. Cene so topot običajne dramske. Poleg vsega dramskega ansambla sodeluje pri »Faustu« orkester in pevski zbor (okoli 60 oseb). Celokupno režijo vodi prof. O. Sest.

Strindbergova pravljica igra »Nevesta s krono« prvič na slovenskem odru. Za četrto premijero je določena prekrasna Strindbergova pravljica drama »Nevesta s krono«, ki bo zaradi svoje močne vsebine, švedskega okolja, nordijske prirode, značaje in običaje, čarobne bajnosti in zlasti zaradi silovitosti izraza nedvomno tudi naše občinstvo globoko zanimala. Glavne vloge igrajo: ga. Šaričeva, ga. Marija Vera, ga. Mira Danilova, ga. Rakarjeva ter gg. Kralj, Skrbinec, Cesar, Debevec in Gregorin. Dekoracije naslikal g. Skružny st. Godba je deloma Strindbergova, deloma je zložil g. Balatka. Režijo ima g. Ciril Debevec.

Mariborsko gledališče

Torek, 1. oktobra ob 20. uri: SVEČANA PROSLAVA. Izven. Operne cene. Gostovanje g. Hinka Nučiča in Vike Podgorske.
Sreda, 2. oktobra ob 20. uri: POHUJSANJE V DO-LINI SENTFLORJANSKI. Dramske cene.
Četrtek, 3. oktobra ob 20. uri: OPERNO-KONCERTNI VEČER. Izven. Gostovanje gg. Šimenca, Neraliča in ge. Zamejčeve.

Ljudski oder v Ljubljani

Pri predstavi »Potepljeni zvonec«, ki ga vpri-zori Ljudski oder v Ljubljani v nedeljo ob pol 8 zvečer, sodeluje poleg najboljših mladih Ljudskega odra tudi godalni kvartet konservatoristov, ki spremlja to dramsko bajko z nalašč za to izbranimi melodijami, tako da se obeta vsem obiskovalcem večer najlepšega užitka.

Orel

Redni občni zbor SOZ se bo vršil v nedeljo dne 29. sept. ob 9 dopoldne v Ljudskem domu v Ljubljani z običajnim dnevnim redom. Glasovalni upravičenci, ki niso prijavili še svoje udeležbe, naj to takoj store.

Polovična vožnja za občni zbor SOZ je dovoljena z odlokom generalne direkcije drž. železnice G. D. br. 77.346 z dne 25. 9. t. l. v času od 27. do 30. septembra 1929. Člani, ki se bodo udeležili občnega zbora, morajo pokazati na domači vstopni postaji člansko legitimacijo ter naj vzamejo cele karto z mokrim žigom do Ljubljane. Karte naj v Ljubljani na postaji ne oddajo, ker bo veljala obenem s potrdilom o udeležbi na občnem zboru SOZ za brezplačno vožnjo nazaj do vstopne postaje. Potrdilo o udeležbi bo dobil vsak član na občnem zboru SOZ. — Predsedstvo SOZ.

Poizvedovanja

Izgubljen denar. Reven potnik je izgubil 23 sept. jutraj v vlaku od Ljubljane do Radovljice malo denarnico s 70 Din. Pošten najditelj je naprošen, naj ta znesek pošlje na upravo »Slovenec«. Dobi nagrado.

Darovi

Darovi za novo cerkev Kristus Kralj v Hrastniku: Darovali po žup. uradu Trbovlje (nadaljevanje): 1. Žup. ur. Sv. Križ pri Ljut. 664 Din. 2. Pos. in hran. Sv. Ilj v Slov. gor. 500 Din. 3. Žup. urad Čemšenik 250 Din. 4. Mar. Župan, graj. oskrb. Loka, p. Z. m. 150 Din. 5. Nadžup. ur. Rogatec 230 Din. 6. Dr. Jul. in Mar. Kotzmuth 50 Din. 7. Dr. F. Dolšak 100 Din. 8. Emilia Jeros 200 Din. 9. Mar. Ahac, Plan. vas 100 Din. 10. Zbirka koroških Slovencev s požižno prošnjo: »Kristus Kralj, reši naš Korotan!« 8020 Din. 11. Lesjak Ivan, Loke 434 200 Din. 12. Podlogar Urh, Loke 48 46 Din.

Narodne galerije redni občni zbor, najavljjen za soboto 28. septembra 1929 je preložen na sovoto 12. oktobra.

Radio

Koliko je postaj na svetu.

Svetovna radio-konferenca leta 1927 v Washingtonu je sklenila, da naj se izda »mednarodni seznam vseh radio oddajnih postaj«. Mednarodni biro svetovne telefonske zveze je sedaj ta seznam izdal v francoskem in angleškem jeziku. Seznam vsebuje opis vseh oddajnih postaj na svetu koncem aprila 1929. Skupno navaja 928 oddajnih postaj. Od teh je samo v Ameriki 740, torej nad dve tretjini, 161 v Evropi, ostalih 57 pa v Afriki, Aziji in Avstraliji. Seznam navaja v prvem delu (A) abecedni red oddajnih postaj, v drugem delu (B) pa podrobnejši opis postaj in sicer za vsako: ime, pozivni znak, geografsko lego, dolžino valov, jakost in lastnika oziroma družbo. Na posamezne države pride postaj: Zedinjene države (z Alasko, Filipini, Havajskim otočjem in Portoriko) 648; Kanada 78; Švedska 30; Nemčija 28; Francija 13; Belgija 12; Urugvaj 12; Japonska 11; Norveška 9; Finska 7; Čehoslovaška 6; Avstrija 5; Italija 5; Nizozemska 5; Poljska 5; Švica 5; Danska 3; Britanska Indija 3; Irski 2; Cejlon, Kuba, Estonika, Gdansk, Hongkong, Madjarska, Peru, Francoska Indokina, Latvija, Litva, Maroko in Jugoslavija (? na zadnjem mestu) pa po 1. Pri Jugoslaviji je všteta najbrže samo ljubljanska postaja. Da seznam ni popoln, kaže že ta slučaj, saj smo imeli v naši državi že koncem aprila tri postaje. Pa tudi drugače ni seznam popoln. Tako manjkajo podatki iz celih držav, kakor Rusije, Španije, Portugalske, skoro vse latinske Amerike ete. Od oddajnih postaj na dolge in na kratke valove pa so vštete le nekatere. Vseh skupaj bi bilo na svetu kakih 1100 oddajnih postaj.

Petletnica.

Čikaška WLS radio oddajna postaja je petletni mesec objavila zanimiv pregled svojega petletnega obstoja in delovanja. Med drugim je v izvestju tudi omenjeno, da je v petih letih obstoja postaje došlo na en milijon pisem, katere so poslali radio-abonentje. Pred mikrofonom pa je v tem času stalo 4000 raznih govornikov, umetnikov in drugih.

kV Guatemali ne poznajo radia. Izredno težek sprejem radia je baje v Guatemali. Zakaj, radi mnogih pogorij, s katerimi je obdano vsako mesto, ne prihajajo skoro nobeni valovi do aparatov poslušalcev. Potrebno bi bilo torej, da bi vsako mesto dobilo svojo oddajno postajo, toda te oddajne postaje bi bile slišne samo v istem mestu. Sedaj postaje, če bi se našel kak sistem, ki bi kljub vsemu omogočil nesrečnim Guatemalcem sprejemati radia.

